

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

ZAKRES PODSTAWOWY	ZAKRES ROZSZERZONY
<i>I. Historia jako nauka. Uczeń:</i>	
1) definiuje podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, historiografia, źródło historyczne); 2) przedstawia periodyzację dziejów powszechnych i ojczystych.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.
<i>II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:</i>	
1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz przedstawia ich wkład w kulturowe dziedzictwo ludzkości; 2) omawia najważniejsze etapy w starożytnych dziejach narodu żydowskiego.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia konsekwencje wprowadzenia rolnictwa, hodowli i przejścia do osiadłego trybu życia; 2) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu.
<i>III. Świat starożytnych Greków. Uczeń:</i>	
1) porównuje organizację społeczeństw Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich poleis; 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i starożytnej Grecji; 2) charakteryzuje kolonizację grecką w basenie Morza Śródziemnego i Czarnego w odniesieniu do zasięgu oraz konsekwencji kulturowych, politycznych i gospodarczych; 3) ocenia funkcjonowanie demokracji w Atenach czasów Peryklesa; 4) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał paidei.
<i>IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:</i>	
1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia początki Rzymu;

<i>dooby republiki oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta;</i> <i>2) omawia kierunki i charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie imperium;</i> <i>3) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim;</i> <i>4) charakteryzuje kulturowe znaczenie chrześcijaństwa;</i> <i>5) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku imperium rzymskiego i cesarstwa zachodniorzymskiego;</i> <i>6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską.</i>	<i>2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej;</i> <i>3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej;</i> <i>4) wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa w polis ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatela w późniejszych epokach.</i>
<i>V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń:</i>	
<i>1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i charakteryzuje jego osiągnięcia w zakresie kultury;</i> <i>2) wyjaśnia genezę islamu i charakteryzuje główne zasady tej religii;</i> <i>3) przedstawia charakter i główne kierunki ekspansji arabskiej;</i> <i>4) opisuje charakterystyczne cechy kultury arabskiej.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> <i>1) charakteryzuje etapy ekspansji Arabów i ocenia ich politykę wobec ludności podbitej;</i> <i>2) wyjaśnia wzajemne wpływy cywilizacji islamskiej, łacińskiej i bizantyjskiej.</i>
<i>VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:</i>	
<i>1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego;</i> <i>2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów;</i> <i>3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> <i>1) charakteryzuje Słowiańszczyznę we wczesnym średniowieczu;</i> <i>2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej;</i> <i>3) ocenia znaczenie renesansu karolińskiego dla rozwoju kultury europejskiej.</i>

VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń:	
1) wyjaśnia przyczyny rywalizacji papieża z cesarstwem o przewodnictwo w christianitas; 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje istotę i przebieg reformy Kościoła w X i XI w. (reformy gregoriańskie); 2) wyjaśnia związek między reformami gregoriańskimi a powstaniem etosu rycerskiego i ruchem krucjatowym; 3) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie; 4) charakteryzuje uwarunkowania rekonkwisty i przedstawia jej skutki.
VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń:	
1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich; 3) wyjaśnia rolę zmian klimatycznych dla przemian gospodarczych w średniowiecznej Europie.
IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:	
1) wyjaśnia uwarunkowania powstania państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; 2) wyjaśnia znaczenie organizacji kościelnej dla funkcjonowania państwa wczesnopiastowskiego; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego; 2) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.).
X. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Uczeń:	

1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; 2) opisuje przemiany społeczno- gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim; 3) charakteryzuje proces przewyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego; 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie); 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim; 4) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce.
<i>XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń:</i>	
1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu; 2) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; 2) charakteryzuje kryzysy religijne, polityczne, społeczne i zdrowotne (czarna śmierć) późnego średniowiecza; 3) wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie.
<i>XII. Polska w XIV i XV w. Uczeń:</i>	

1) opisuje proces zjednoczeniowy i zmiany terytorialne państwa polskiego w XIV i XV w.; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV i XV w.; 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 2) rozpoznaje polityczne i kulturowe znaczenie ekspansji wschodniej podjętej w okresie panowania ostatniego Piasta na polskim tronie; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; 4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa międzynarodowego z XV w.; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.; 6) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w.
---	--

<i>XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń:</i>	
1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury zachodniego średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa (<i>christianitas</i>, łacina, etos rycerski i sztuka); 2) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 3) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrzędku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 4) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką w odniesieniu do swojego regionu.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej; 2) charakteryzuje znaczenie scholastyki dla rozwoju teologii, filozofii i nauk przyrodniczych; 3) charakteryzuje przemiany życia religijnego w okresie średniowiecza, w tym rolę franciszkanów i dominikanów.
<i>XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń:</i>	
1) charakteryzuje przyczyny, przebieg i skutki wypraw odkrywczych; 2) wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na społeczeństwo, gospodarkę i kulturę Europy oraz obszarów pozaeuropejskich.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie; 2) przedstawia proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w.
<i>XV. Czasy renesansu. Uczeń:</i>	

1) <i>charakteryzuje główne prądy ideowe epoki;</i> 2) <i>rozpoznaje dokonania twórców renesansowych w dziedzinie kultury;</i> 3) <i>charakteryzuje sztukę renesansową w odniesieniu do swojego regionu.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.</i>
XVI. Reformacja i jej skutki. <i>Uczeń:</i>	
1) <i>wyjaśnia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując jej główne nurty i postaci;</i> 2) <i>wyjaśnia rolę soboru trydenckiego i opisuje różne aspekty reformy Kościoła katolickiego;</i> 3) <i>opisuje mapę wyznaniową Europy w XVI w. i miejsce Rzeczypospolitej na niej.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>porównuje główne zasady luteranizmu, kalwinizmu, anglikanizmu;</i> 2) <i>ocenia reformę katolicką oraz kontrreformacyjne działania Kościoła katolickiego, ze szczególnym uwzględnieniem roli jezuitów;</i> 3) <i>wyjaśnia wpływ reformacji i kontrreformacji na kulturę;</i> 4) <i>charakteryzuje najważniejsze wojny</i> 5) <i>religijne.</i>

XVII. Europa w XVI i XVII w. <i>Uczeń:</i>	
1) <i>wyjaśnia znaczenie wojny trzydziestoletniej;</i> 2) <i>porównuje ewolucję ustroju Francji i Anglii w XVII w.;</i> 3) <i>opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>opisuje proces kształtowania się państwa moskiewskiego/rosyjskiego w XVI i XVII w.;</i> 2) <i>charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, w uwzględnieniu ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej;</i> 3) <i>charakteryzuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI i XVII w.;</i> 4) <i>wyjaśnia rolę zmian klimatycznych („mała epoka lodowcowa”) dla procesów gospodarczych w Europie;</i> 5) <i>charakteryzuje sztukę barokową.</i>
XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. <i>Uczeń:</i>	

1) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje jego stosunki z sąsiadami w XVI w.; 2) ocenia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce; 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim; 4) przedstawia sytuację wyznaniową na ziemiach państwa polsko-litewskiego w XVI w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia rozwiązanie problemu państw zakonnych w Prusach i Inflantach; 2) wyjaśnia program „zbierania ziem ruskich” i koncepcję „Trzeciego Rzymu” w polityce moskiewskiej w kontekście obecności Rzeczypospolitej na ziemiach litewsko-ruskich; 3) charakteryzuje ruch egzekucyjny szlachty i ocenia jego znaczenie dla rozwoju parlamentaryzmu w państwie polsko-litewskim; 4) charakteryzuje główne nurty reformacji w państwie polsko-litewskim.
--	---

<i>XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń:</i>	
1) wyjaśnia przyczyny, okoliczności i następstwa zawarcia unii realnej między Koroną a Litwą; 2) charakteryzuje ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów w świetle postanowień unii lubelskiej; 3) opisuje strukturę terytorialną i ludnościową Rzeczypospolitej Obojga Narodów; 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.
<i>XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Uczeń:</i>	
1) opisuje okoliczności, zasady, przebieg i następstwa pierwszych wolnych elekcji, uwzględniając artykuły henrykowskie i pacta conventa; 2) charakteryzuje działania Stefana Batorego w zakresie polityki wewnętrznej i zagranicznej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto charakteryzuje sytuację wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej na początku panowania Zygmunta III Wazy.
<i>XXI. Renesans w Polsce. Uczeń:</i>	

1) <i>charakteryzuje i ocenia dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu;</i> 2) <i>rozpoznaje dokonania twórców polskiego odrodzenia w dziedzinie kultury w odniesieniu do swojego regionu.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto ocenia wpływ reformacji i kontrreformacji na rozwój kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów.</i>
XXII. <i>Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń:</i>	
1) <i>omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.;</i> 2) <i>ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy;</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana</i>
3) <i>charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.</i>	<i>Karola Chodkiewicza, Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego;</i> 2) <i>wyjaśnia okoliczności powstania i treść sarmackiej idei „przedmurza chrześcijaństwa”.</i>
XXIII. <i>Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń:</i>	
1) <i>opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, uwzględniając wpływy obce, liberum veto i rokosze;</i> 2) <i>wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.;</i> 3) <i>rozpoznaje dokonania twórców epoki baroku powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>charakteryzuje udział poszczególnych stanów w życiu gospodarczym Rzeczypospolitej Obojga Narodów;</i> 2) <i>opisuje i ocenia projekty wzmocnienia władzy królewskiej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów;</i> 3) <i>charakteryzuje sarmatyzm;</i> 4) <i>charakteryzuje atrakcyjność kulturową Rzeczypospolitej dla ościennych narodów w XVII w.</i>
XXIV. <i>Europa w dobie oświecenia. Uczeń:</i>	

1) <i>charakteryzuje postęp techniczny i przemiany kapitalistyczne w Europie Zachodniej;</i> 2) <i>wyjaśnia główne idee oświecenia i rozpoznaje dokonania epoki w dziedzinie kultury;</i> 3) <i>charakteryzuje procesy modernizacyjne w państwach sąsiadujących z Rzeczpospolitą Obojga Narodów.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>opisuje rozwój parlamentaryzmu i rewolucję przemysłową w Anglii;</i> 2) <i>charakteryzuje sztukę klasycystyczną;</i> 3) <i>charakteryzuje najważniejsze konflikty polityczne w Europie i na świecie w XVIII w.</i>
<i>XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń:</i>	
1) <i>wyjaśnia genezę i skutki rewolucji amerykańskiej;</i> 2) <i>charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych Ameryki w świetle założeń konstytucji amerykańskiej;</i> 3) <i>wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki rewolucji francuskiej;</i> 4) <i>przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>przedstawia etapy rewolucji francuskiej prowadzące do jej radykalizacji, z uwzględnieniem przyczyn i przebiegu wojny w Wandei;</i> 2) <i>ocenia znaczenie amerykańskiej wojny o niepodległość i rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.</i>
<i>XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń:</i>	
1) <i>opisuje i ocenia sytuację wewnętrzną oraz międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich;</i> 2) <i>charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej ze wskazaniem przejawów osłabienia suwerenności państwa polskiego;</i> 3) <i>przedstawia reformy z pierwszych lat panowania Stanisława Augusta;</i> 4) <i>wyjaśnia przyczyny i przedstawia zasięg terytorialny pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej;</i> 5) <i>wyjaśnia okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego i przedstawia jego reformy, ze szczególnym uwzględnieniem postanowień Konstytucji 3 maja.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>charakteryzuje i ocenia projekty naprawy Rzeczypospolitej w I połowie XVIII w.;</i> 2) <i>wyjaśnia znaczenie konfederacji barskiej;</i> 3) <i>charakteryzuje położenie międzynarodowe i sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej po pierwszym rozbiorze;</i> 4) <i>porównuje polskie rozwiązania konstytucyjne z amerykańskimi i francuskimi.</i>
<i>XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń:</i>	

1) wyjaśnia wpływ konfederacji targowickiej na wybuch wojny z Rosją; 2) charakteryzuje przebieg powstania kościuszkowskiego, z uwzględnieniem roli jego przywódców; 3) opisuje zasięg terytorialny drugiego i trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej; 4) przedstawia przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja; 2) ocenia rolę Tadeusza Kościuszki w walce o zachowanie niepodległości Polski oraz jako bohatera walki „za naszą i waszą wolność”; 3) charakteryzuje wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.; 4) charakteryzuje skutki upadku Rzeczypospolitej dla Europy.
XXVIII. Kultura doby oświecenia w Rzeczypospolitej. Uczeń:	
1) rozpoznaje dokonania polskiego oświecenia w dziedzinie kultury w odniesieniu do swojego regionu;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia specyfikę oświecenia polskiego na tle europejskim;
2) omawia rolę instytucji oświeceniowych (Komisja Edukacji Narodowej, Biblioteka Załuskich).	2) omawia rolę Stanisława Augusta jako mecenasu sztuki.
XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń:	
1) charakteryzuje walkę Francji o dominację w Europie; 2) przedstawia przykłady zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona, z uwzględnieniem Legionów Polskich we Włoszech; 3) charakteryzuje genezę, ustrój i dzieje Księstwa Warszawskiego; 4) ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia istotę systemu napoleońskiego w Europie; 2) przedstawia sukcesy i porażki wewnętrznej polityki Napoleona; 3) ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej.
XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń:	

1) przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy i świata, z uwzględnieniem podziału ziem polskich; 2) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze; 3) omawia najważniejsze prądy kulturowe oraz nurty ideowe w I połowie XIX w.; 4) wyjaśnia genezę i skutki Wiosny Ludów; 5) wyjaśnia znaczenie wojny krymskiej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia rolę Świętego Przymierza; 2) opisuje funkcjonowanie systemu wiedeńskiego i charakteryzuje próby jego podważenia; 3) charakteryzuje ruchy społeczne i niepodległościowe w I połowie XIX w. w Europie i Ameryce Łacińskiej; 4) wyjaśnia założenia doktryny Monroego; 5) charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie, uwzględniając udział Polaków.
XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń:	
1) charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego, ziem zabranych, zaboru pruskiego i austriackiego; 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa; 3) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje programy głównych obozów Wielkiej Emigracji i rozpoznaje ich przedstawicieli; 2) wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania krakowskiego i opisuje jego skutki; 3) opisuje następstwa Wiosny Ludów na ziemiach polskich.
walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie listopadowe; 4) wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do rabacji galicyjskiej; 5) rozpoznaje i charakteryzuje dorobek kultury polskiej w I połowie XIX w., z uwzględnieniem romantycznego mesjanizmu.	
XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń:	

1) wyjaśnia genezę powstania styczniowego i opisuje jego następstwa; 2) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie (postawa Francji i Prus); 3) charakteryzuje organizację polskiego państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego oraz rolę jego przywódców; 4) przedstawia problem uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje go z procesem uwłaszczeniowym w pozostałych zaborach.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie powstania styczniowego dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego; 2) opisuje przykłady działalności Polaków w czasie zesłania na Syberii.
---	--

XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń:

1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w.; 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki; 3) omawia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich, Stanów Zjednoczonych Ameryki i Japonii.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.; 2) przedstawia reformy wewnętrzne w państwach zaborczych w II połowie XIX i na początku XX w.; 3) charakteryzuje proces modernizacji Japonii.
--	---

XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń:

1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) rozpoznaje wybitnych teoretyków i działaczy nowych ideologii; opisuje ich dokonania;
--	---

2) charakteryzuje nowe prądy ideowe (nacjonalizm, socjalizm, ruch chrześcijańsko-społeczny) i kulturowe, emancypację kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników.	2) wyjaśnia związki ideologii z ruchami narodowowyzwoleńczymi i zjednoczeniowymi, z działalnością partii politycznych oraz związków zawodowych; 3) charakteryzuje kulturowe i polityczne skutki laicyzacji.
---	--

XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń:

1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 2) porównuje zmiany zachodzące w sytuacji społeczno-gospodarczej w trzech zaborach; 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców; 4) charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej; 5) przedstawia genezę nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy), z uwzględnieniem ich przedstawicieli, w tym: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego i Wojciecha Korfańskiego; 6) wyjaśnia genezę, charakter i skutki rewolucji w latach 1905–1907 w Królestwie Polskim.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem dokończenia procesów uwłaszczeniowych oraz urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne; 3) porównuje programy nowoczesnych ruchów politycznych; charakteryzuje dokonania najważniejszych przedstawicieli tych ruchów; 4) rozpoznaje przejawy odradzania się polskości na Górnym Śląsku, Warmii i Mazurach; 5) porównuje przyczyny i przebieg rewolucji w latach 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; 6) przedstawia rezultaty wystąpień rewolucyjnych i ocenia ich znaczenie.
XXXVI. Kultura i nauka polska w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń:	

1) wyjaśnia specyfikę polskiego pozytywizmu; 2) rozpoznaje dorobek kultury polskiej doby pozytywizmu i Młodej Polski; 3) rozpoznaje najważniejszych ludzi nauki oraz omawia ich dokonania.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podstawy ideowe i program polskiego pozytywizmu; 2) charakteryzuje różne nurty w sztuce na przełomie XIX i XX w.; 3) ocenia rolę kultury polskiej w dziele zachowania tożsamości narodowej przez Polaków w dobie rusyfikacji i germanizacji; 4) charakteryzuje przejawy ożywienia religijnego w społeczeństwie polskim.
XXXVII. I wojna światowa. Uczeń:	

1) wyjaśnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu wojny; 2) opisuje charakter działań wojennych na różnych frontach; 3) wyjaśnia okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych Ameryki do wojny i ich rolę w konflikcie; 4) przedstawia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej w Rosji; 5) wyjaśnia przyczyny klęski państw centralnych i Rosji.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia najważniejsze konflikty polityczne i militarne poprzedzające I wojnę światową, z uwzględnieniem sytuacji na Bałkanach; 2) przedstawia przebieg działań wojennych na najważniejszych frontach, dostrzegając zależności między nimi; 3) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej, z uwzględnieniem przykładów jej eksterminacji.
XXXVIII. Sprawa polska w przededniu i podczas I wojny światowej. Uczeń:	
1) omawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny, z uwzględnieniem poboru polskich rekrutów do walczących ze sobą armii; 2) przedstawia koncepcje polskich ugrupowań politycznych wobec nadciągającego konfliktu światowego; 3) analizuje umiędzynarodowienie sprawy polskiej; 4) charakteryzuje przykłady zaangażowania militarne Polaków podczas wojny, ze szczególnym uwzględnieniem losów Legionów.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje polskie przedsięwzięcia polityczne po stronie państw centralnych i ententy; 2) charakteryzuje skalę zniszczeń wojennych na ziemiach polskich.

XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń:

1) <i>charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe następstwa I wojny światowej; ocenia straty wojenne;</i> 2) <i>przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego; wskazuje słabe strony ładu wersalskiego;</i> 3) <i>wyjaśnia znaczenie układów z Rapallo i Locarno dla ładu międzynarodowego;</i> 4) <i>charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy;</i> 5) <i>rozpoznaje dorobek okresu międzywojennego w dziedzinie kultury i nauki.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>przedstawia postanowienia traktatów pokojowych podpisanych z sojusznikami Niemiec;</i> 2) <i>ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i skutki amerykańskiego izolacjonizmu;</i> 3) <i>wyjaśnia przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego i ocenia skuteczność metod jego zwalczania na świecie;</i> 4) <i>ocenia sytuację Niemiec w latach 20.;</i> 5) <i>charakteryzuje przemiany cywilizacyjne na świecie w okresie międzywojennym.</i>
<i>XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń:</i>	
1) <i>wyjaśnia genezę państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie międzywojennym;</i> 2) <i>wyjaśnia genezę faszyzmu i charakteryzuje faszystowskie Włochy;</i> 3) <i>charakteryzuje genezę i główne idee niemieckiego narodowego socjalizmu oraz drogę Hitlera do władzy w Niemczech;</i> 4) <i>charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną III Rzeszy Niemieckiej w latach 30.;</i> 5) <i>porównuje funkcjonowanie aparatu terroru w ZSRS i III Rzeszy Niemieckiej.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>wyjaśnia zjawisko totalitaryzmu; porównuje systemy totalitarne, charakteryzując ich imperialne cele;</i> 2) <i>wyjaśnia rolę ideologii w systemach totalitarnych i zjawisko kultu jednostki;</i> 3) <i>wyjaśnia przyczyny i opisuje przejawy kryzysu demokracji parlamentarnej w okresie międzywojennym;</i> 4) <i>charakteryzuje państwa autorytarne w Europie i na świecie; wyjaśnia różnice między totalitaryzmem a autorytaryzmem;</i> 5) <i>ukazuje skalę wewnętrznych represji w ZSRS w latach 30. (w tym tzw. operację polską NKWD 1937–1938).</i>
<i>XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń:</i>	
1) <i>analizuje proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej;</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>wyjaśnia wewnętrzne i międzynarodowe uwarunkowania</i>

2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski; 3) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy z Niemcami, z uwzględnieniem powstania wielkopolskiego, powstań śląskich i plebiscytów; 4) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej; 5) porównuje kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej.	odzyskania niepodległości przez Polskę; 2) wyjaśnia genezę powstania wielkopolskiego 1918–1919 i ocenia jego znaczenie dla przebiegu walk o granice i niepodległość Polski; 3) opisuje genezę i przebieg wojny polsko-bolszewickiej oraz jej powiązanie z kwestią ukraińską i litewską; 4) ocenia znaczenie bitwy warszawskiej; 5) charakteryzuje proces formowania się granic z Czechosłowacją i Litwą; 6) omawia sposoby upamiętnienia heroizmu Polaków na przykładzie Grobu Nieznanego Żołnierza, Cmentarza Obrońców Lwowa, Muzeum Powstań Śląskich, Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918–1919.
<i>XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń:</i>	
1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe (nowela sierpniowa, konstytucja kwietniowa z 1935 r.); 3) charakteryzuje życie polityczne w Polsce w czasie rządów sanacyjnych.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje ustrój i rzeczywistość polityczną w II Rzeczypospolitej przed przewrotem majowym i po nim; 2) charakteryzuje politykę zagraniczną II Rzeczypospolitej; 3) ocenia wpływ Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego oraz innych polityków na powstanie i kształt II Rzeczypospolitej; porównuje ich wizje Polski.
<i>XLIII. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:</i>	
1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz „dziedzictwo” pozaborowe; 2) charakteryzuje strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej, uwzględniając jego wielonarodowy, wielokulturowy i wieloreligijny charakter;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w II Rzeczypospolitej, z uwzględnieniem problemu reformy rolnej;

3) <i>omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;</i> 4) <i>charakteryzuje i ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej.</i>	2) <i>analizuje stosunki narodowościowe i religijne na obszarze II Rzeczypospolitej;</i> 3) <i>ocenia politykę gospodarczą i społeczną władz II Rzeczypospolitej.</i>
<i>XLIV. Kultura i nauka w okresie II Rzeczypospolitej. Uczeń:</i>	
<i>rozpoznaje osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki z okresu II Rzeczypospolitej oraz ich twórców.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>opisuje proces upowszechniania oświaty w II Rzeczypospolitej;</i> 2) <i>charakteryzuje przejawy kultury masowej w Polsce międzywojennej.</i>
<i>XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Uczeń:</i>	
1) <i>przedstawia ideologiczne, polityczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej;</i> 2) <i>wyjaśnia wpływ polityki hitlerowskich Niemiec oraz Związku Sowieckiego na rozbijanie systemu wersalskiego;</i> 3) <i>charakteryzuje politykę appeasementu;</i> 4) <i>wyjaśnia genezę paktu Ribbentrop-Mołotow i przedstawia jego postanowienia.</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>charakteryzuje proces marginalizowania Ligi Narodów;</i> 2) <i>charakteryzuje i ocenia ekspansję Włoch oraz wojnę domową w Hiszpanii i jej uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.</i>
<i>XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:</i>	
1) <i>charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;</i> 2) <i>wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę;</i> 3) <i>charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu;</i>	<i>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</i> 1) <i>porównuje potencjał walczących stron;</i> 2) <i>ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny obronnej w 1939 r.;</i> 3) <i>przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej;</i> 4) <i>wskazuje przykłady współpracy między okupantami.</i>

4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej.	
XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:	
1) charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw; 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); 3) charakteryzuje politykę hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy, z uwzględnieniem różnic w modelach polityki okupacyjnej realizowanej przez Niemcy na wschodzie i zachodzie; 4) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi; 5) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) oraz przedstawia ich ustalenia.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia współpracę hitlerowskich Niemiec i ZSRS w latach 1939–1941; 2) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i innych frontach II wojny światowej; 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji; 4) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej oraz jeńców wojennych, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji.
XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:	
1) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; 2) wymienia i charakteryzuje przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich – zarówno tych o wymiarze ogólnokrajowym (np. zbrodnia katyńska, Auschwitz-Birkenau), jak i regionalnym (np. Palmiry, Piaśnica, Ponary); 3) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności polskiej;	spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia decyzje władz okupacyjnych dotyczące terytorium Rzeczypospolitej i jej ludności; 2) wyjaśnia rolę okupantów w zaognianiu trudnych relacji polsko-litewskich i polsko-ukraińskich; 3) porównuje oraz ocenia założenia i metody polityki III Rzeszy Niemieckiej i Związku Sowieckiego w okupowanej Polsce.

4) wyjaśnia przyczyny i znaczenie konfliktu polsko-ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej; 5) charakteryzuje różne postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów, wymienia przykłady heroizmu Polaków; 6) charakteryzuje sytuację i postawy dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką; 7) omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizmu Polaków na przykładzie: a) Muzeum Powstania Warszawskiego, b) Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, c) Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu.	
<i>XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń:</i>	
1) przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych przez Niemcy hitlerowskie; 2) charakteryzuje etapy eksterminacji Żydów (dyskryminacja, stygmatyzacja, izolacja, zagłada); 3) opisuje położenie ludności żydowskiej oraz formy oporu, na przykładzie powstania w getcie warszawskim; 4) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego i społeczności międzynarodowej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem Sprawiedliwych, na przykładzie Ireny Sendlerowej, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i antysemityzmu oraz ich związek z hasłami naukowości, nowoczesności i postępu; 2) przedstawia i omawia działania rządu Rzeczypospolitej Polskiej wobec tragedii Zagłady.
<i>L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń:</i>	

1) omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie; 2) ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli polskich znajdujących się pod okupacją sowiecką; 3) przedstawia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej; 4) analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej; 5) charakteryzuje organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego; 6) charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów; 7) omawia uwarunkowania i cele akcji „Burza”; 8) charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, charakter przebiegu walk, położenie ludności cywilnej, ludobójstwo na Woli, następstwa powstania, postawę aliantów zachodnich i Związku Sowieckiego).	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje położenie rządu Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej; 2) charakteryzuje losy armii gen. Władysława Andersa; 3) charakteryzuje działania polskich formacji wojskowych na różnych frontach II wojny światowej.
<i>LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń:</i>	
1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie (wojna w Korei, problem niemiecki); 3) wyjaśnia genezę NATO i Układu Warszawskiego; 4) omawia proces sowietyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej i opór wobec komunizmu (Berlin – 1953 r.,	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje zagadnienia związane z osądzeniem zbrodni wojennych popełnionych podczas II wojny światowej; 2) ocenia działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie; 3) wyjaśnia okoliczności utworzenia państwa Izrael i genezę konfliktu arabsko-izraelskiego;

Węgry – 1956 r., Czechosłowacja – 1968 r.); 5) charakteryzuje skutki przejęcia władzy w Chinach przez komunistów.	4) omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej; charakteryzuje system maoistowski; 5) przedstawia przemiany kulturowe i cywilizacyjne na świecie w latach zimnej wojny.
<i>LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń:</i>	
1) wyjaśnia genezę i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce; 2) wyjaśnia przyczyny i przedstawia skutki konfliktów zimnowojennych, w tym: wojny w Wietnamie, kryzysu kubańskiego oraz wojny w Afganistanie; 3) wyjaśnia charakter konfliktów na Bliskim Wschodzie, ze szczególnym uwzględnieniem konfliktu arabsko-izraelskiego; 4) charakteryzuje genezę i etapy integracji europejskiej.	spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje tzw. rok Afryki; 2) wyjaśnia przyczyny i uwarunkowania rozwoju terroryzmu w Europie i na świecie.
<i>LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń:</i>	
1) analizuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej; 2) charakteryzuje tło kulturowe oraz konsekwencje rewolty studenckiej i rewolucji seksualnej przełomu lat 60. i 70.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje najważniejsze współczesne zagrożenia cywilizacyjne; 2) wyjaśnia znaczenie Soboru Watykańskiego II oraz tzw. reform posoborowych dla działalności Kościoła katolickiego w świecie i idei ekumenizmu; 3) wyjaśnia przyczyny wzrostu znaczenia islamu we współczesnym świecie, z uwzględnieniem rozwoju ruchów fundamentalistycznych; 4) charakteryzuje rolę kultury masowej i sportu we współczesnym świecie.
<i>LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń:</i>	
1) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 1989–1991;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-

2) charakteryzuje procesy integracyjne oraz dezintegracyjne w Europie.	-Wschodniej i transformacji ustrojowej tych państw; 2) wyjaśnia przyczyny rosnącego znaczenia Chin w świecie współczesnym; 3) charakteryzuje nowe zagrożenia dla ładu międzynarodowego.
LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń:	
1) opisuje straty demograficzne, terytorialne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej; 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów; 3) omawia przejawy oporu społecznego wobec komunizmu, w tym działalność opozycji legalnej oraz podziemia antykomunistycznego; 4) charakteryzuje okres odbudowy oraz ocenia projekt i realizację reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu oraz handlu.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia następstwa społeczno-gospodarcze zmiany granic państwa polskiego; 2) omawia sytuację polskiej emigracji politycznej.
LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń:	
1) charakteryzuje proces sowietyzacji na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej; 2) charakteryzuje terror stalinowski; 3) opisuje relacje państwo – Kościół w okresie stalinizmu; 4) wyjaśnia przyczyny, postulaty i następstwa poznańskiego czerwca oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia założenia propagandy komunistycznej i charakteryzuje cechy sztuki socrealizmu; 2) ocenia efekty społeczne i gospodarcze planu sześcioletniego; 3) charakteryzuje przejawy odwilży popaździernikowej.
LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:	
1) charakteryzuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS; 2) opisuje proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje postawy społeczne wobec władzy komunistycznej (od negacji i oporu po przystosowanie i współpracę);

3) wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970 i 1976; 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego oraz papieża Jana Pawła II i jego wpływu na przemiany w Polsce; 5) charakteryzuje i ocenia działalność opozycji politycznej w latach 1976–1980; 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 r.; 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie.	2) przedstawia najważniejsze postacie „Solidarności” (z perspektywy ogólnopolskiej i lokalnej).
<i>LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń:</i>	
1) wyjaśnia przyczyny i skutki wprowadzenia stanu wojennego oraz formy oporu społecznego; 2) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu, opisuje i ocenia jego skutki; 3) rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia międzynarodową reakcję na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; 2) opisuje relacje państwo – Kościół w latach 80., z uwzględnieniem postaci ks. Jerzego Popiełuszki; 3) opisuje znaczenie Kościoła katolickiego dla samoorganizacji Polaków po 13 grudnia 1981 r.; 4) charakteryzuje realia życia codziennego w PRL lat 80.
<i>LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI w.</i> <i>Uczeń:</i>	
1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania; 2) ocenia proces transformacji ustrojowej i gospodarczej; 3) charakteryzuje i ocenia polską politykę zagraniczną, w tym	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia kontrowersje wokół problemu dekomunizacji i lustracji; 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;

<i>przystąpienie Polski do NATO i do Unii Europejskiej;</i> <i>4) charakteryzuje główne przemiany kulturowe, polityczne, społeczne i gospodarcze w Polsce w XXI w.</i>	<i>3) charakteryzuje polityczne spory o kształt wolnej Polski;</i> <i>4) ocenia społeczne koszty transformacji;</i> <i>5) charakteryzuje stosunki Polski z państwami sąsiednimi.</i>
--	---

1. Rozkład materiału

Klasa I

Nr	Tytuł rozdziału/tytuł lekcji	Liczba godzin	Najważniejsze treści	Treści z podstawy programowej – zakres podstawowy	Treści z podstawy programowej – zakres rozszerzony
Wstęp	Zrozumieć przeszłość	1	- Cele badania i nauczania historii - Znaczenie historii - Klasyfikacja źródeł historycznych - Epoki – podział i prosta charakterystyka - Nauki pomocnicze historii	Cele kształcenia – wymagania ogólne II. Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń: 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; Treści nauczania – wymagania szczegółowe I. Historia jako nauka Uczeń: 1) definiuje podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, historiografia, źródła historyczne); 2) przedstawia periodyzację dziejów powszechnych i ojczystrych.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.

	I. Pierwsze cywilizacje				
1.	Początki historii człowieka	1	• Zarys antropogenezy • Rewolucja neolityczna	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia konsekwencje wprowadzenia rolnictwa, hodowli i przejścia do osiadłego trybu życia;
2.	Narodziny cywilizacji	1	• Znaczenie wielkich rzek dla rozwoju cywilizacji i powstania pierwszych państw • Ustrój polityczny państw-miast sumeryjskich • Znaczenie wynalezienia pisma • Osiągnięcia Sumerów • Współczesne dziedzictwo kultur Sumeru	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
3.	Babilonia i Asyria	1	• Ukształtowanie się pierwszych imperiów • Dzieje Babilonii i Asyrii • Społeczeństwo i wierzenia ludów Mezopotamii • Kodeks Hammurabiego jako jeden z najstarszych zabytków prawodawstwa	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...]	wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4.	W państwie faraonów	1	- Dzieje polityczne z podstawową periodyzacją dziejów Egiptu - Ustrój polityczny państwa faraonów - Struktura społeczeństwa starożytnego Egiptu	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
5.	Kultura starożytnego Egiptu	1	- Politeistyczne wierzenia Egipcjan - Osiągnięcia cywilizacji Egiptu - Sztuka starożytnego Egiptu - Badania cywilizacji egipskiej - Współczesne dziedzictwo cywilizacji Egiptu	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
6.	Inne cywilizacje Bliskiego Wschodu	1	- Cywilizacje Bliskiego Wschodu: Izrael, Fenicja i Hetyci - Monoteizm religii żydowskiej i jego znaczenie dla rozwoju religii - Kolonizacja fenicka i jej znaczenie - Ewolucja pisma – wykształcenie alfabetu - Współczesne dziedzictwo starożytnego Izraela	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: - wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; - omawia najważniejsze etapy w starożytnych dziejach narodu żydowskiego.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

7.	Cywilizacje Indii i Chin	1	• Cywilizacja Indusu i Żółtej Rzeki • Społeczeństwo i ekonomia Chin i Indii w starożytności • Narodziny religii i systemów etycznych: hinduizmu, buddyzmu i konfucjanizmu • Nauka i kultura starożytnych cywilizacji Chin i Indii • Edykt Aśoki jako przykład prawodawstwa i etyki Dalekiego Wschodu • Współczesne dziedzictwo starożytnych cywilizacji Indii i Chin	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu;
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
	II. Dzieje starożytnej Grecji				
1.	Początki cywilizacji greckiej	1	• Warunki geograficzne Grecji i ich wpływ na powstanie cywilizacji	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i Grecji; [...]

				ich wkładu w kulturę europejską.	
2.	Greckie <i>poleis</i>	1	• Kształtowanie się alfabetu greckiego • Charakterystyka greckiej <i>polis</i> • Obszar starożytnego świata greckiego • Kulturowe, obyczajowe i polityczne elementy wspólnoty Greków w starożytności • Wielka kolonizacja i jej znaczenie	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i> ; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje kolonizację grecką w basenie Morza Śródziemnego i Czarnego w odniesieniu do zasięgu oraz konsekwencji kulturowych, politycznych i gospodarczych; [...]
3.	Antyczna Sparta	1	• Powstanie i rozwój Sparty • Ustrój Sparty • Organizacja społeczeństwa Sparty • Wychowanie i życie Spartan	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i> ; [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
4.	Ateńska demokracja	1	• Pierwotny ustrój Aten • Społeczeństwo ateńskie	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Zarys wielkich reform prowadzących demokrację • Charakterystyka demokracji ateńskiej • Osiągnięcia i dziedzictwo starożytnych Aten	1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i>; [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.	
5.	Wojny grecko-perskie	1	• Ekspansja imperium perskiego na Bliskim Wschodzie • Przebieg działań zbrojnych podczas wojen perskich • Rozwiązania militarne Greków • Odniesienia do zmagania grecko-perskich w kulturze współczesnej	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
6.	Potęga i upadek antycznej Grecji	1	• Ekspansja Aten po zwycięstwie nad Persją • Wojna peloponeska • Wpływy greckie w antycznym świecie • Skutki rywalizacji wewnątrz świata greckiego po zakończeniu wojen perskich	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i>; 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...]

7.	Świat duchowy starożytnych Greków	1	• Religia grecka • Narodziny filozofii greckiej • Homer i literatura grecka • Teatr w Grecji • Igrzyska olimpijskie w starożytnej Grecji i współcześnie • Znaczenie kultury greckiej dla świata starożytnego	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał <i>paidei</i> .
8.	Sztuka i nauka antycznej Hellady	1	• Kanony piękna i architektura grecka w późniejszych epokach • Rzeźba i malarstwo wazowe • Matematyka i fizyka • Archimedes i wynalazki techniczne Greków • Początki dziejopisarstwa • Osiągnięcia naukowe starożytnych Greków współcześnie	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
9.	Podboje Aleksandra Wielkiego	1	• Powstanie imperium macedońskiego • Przebieg podbojów Aleksandra Macedońskiego • Znaczenie podbojów macedońskich dla kultury greckiej	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Postać Aleksandra Macedońskiego i jego rola w dziejach ludzkości		
10.	Świat hellenistyczny	1	• Podział imperium Aleksandra Macedońskiego • Świat śródziemnomorski pod dominacją macedońską • Państwa hellenistyczne • Kultura hellenistyczna	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 6) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał <i>paidei</i> .
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
	III. Antyczny Rzym				
1.	Starożytna Italia i początki Rzymu	1	• Ludy starożytnej Italii • Powstanie Rzymu – mit i rzeczywistość • Rzym królewski	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia początki Rzymu; [...]
2.	Republika rzymska	1	• Powstanie republiki i zasady jej funkcjonowania • Społeczeństwo republiki i źródła napięć społecznych • Walka o prawa plebejuszy	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) wyjaśnia pojęcia <i>obywatel</i> i <i>obywatelstwo</i> w <i>polis</i> ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz

			Najważniejsze urzędy republiki rzymskiej	problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; [...] 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską.	wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia <i>obywatel</i> w późniejszych epokach; [...]
3.	Podboje Rzymu	1	- Organizacja armii rzymskiej - Podboje Rzymu w Italii - Wojny punickie - Postacie wybitnych wodzów i ich wpływ na dzieje starożytne - Podbój świata śródziemnomorskiego - Powstanie Imperium Rzymskiego	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: [...] 2) omawia kierunki i charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie imperium; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej; [...]
4.	Zmiany społeczne w republice rzymskiej	1	- Grupy społeczne w starożytnym Rzymie i zmiany ich składu na przestrzeni dziejów - Wpływ podbojów na sytuację społeczną Rzymu - Niewolnictwo w starożytnym Rzymie: znaczenie w gospodarce i życiu społecznym - Powstanie Spartakusa – przebieg i skutki	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki; [...] 4) wyjaśnia pojęcia obywatel i <i>obywatelstwo</i> w <i>polis</i> ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatel w późniejszych epokach.

5.	Upadek republiki rzymskiej	1	- Kryzys polityczny i społeczny republiki rzymskiej - Stronnictwa polityczne w Rzymie i ich walka o przywództwo - Rywalizacja wodzów o władzę w Rzymie – I triumwirat - Podboje i wojny domowe w I wieku p.n.e. - II triumwirat – upadek republiki rzymskiej	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki; 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej; [...]
6.	Początki cesarstwa rzymskiego	1	- Oktawian August i okoliczności powstania cesarstwa - Reformy państwa rzymskiego - Ustrój pryncypatu - Nowe zasady funkcjonowania imperium - Rządy dynastii julijsko-klaudyjskiej	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; 2) omawia kierunki i charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie imperium; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej.
7.	Od pryncypatu do dominatu	1	Wojny i rozszerzanie imperium w I w n.e.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Rola limesu jako granicy imperium • Kontakty Rzymian z kulturami spoza granic imperium (w tym szlak bursztynowy) • Problemy zarządzania rozległym imperium • Zmiany ustroju i sposobu sprawowania władzy w antycznym Rzymie – wprowadzenie dominatu i tetrarchii	1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; 2) omawia kierunki i charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie imperium; [...]	[...] 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej. [...]
8.	Kultura antycznego Rzymu	1	• Powstanie prawa rzymskiego i jego znaczenie w dziejach Europy • Architektura i budownictwo rzymskie • Rozwój sieci szlaków komunikacyjnych imperium • Kultura i sztuka antycznego Rzymu • Literatura i poezja rzymska • Rola łaciny w średniowieczu i czasach nowożytnych • Rzymskie osiągnięcia techniczne w kulturze europejskiej	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: [...] 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

9.	Religia rzymska i chrześcijaństwo	1	• Religia rzymska, przyswajanie wpływów obcych wierzeń podczas podbojów oraz jej rola dla państwa • Początki chrześcijaństwa i jego związki z judaizmem • Powstanie Kościoła i charakterystyka wspólnot wczesnochrześcijańskich • Prześladowania chrześcijan – ich skala i przyczyny • Wzrost popularności, legalizacja i uznanie chrześcijaństwa za religię państwową • Pierwsze herezje i rozłamy w chrześcijaństwie	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: [...] 3) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim; 4) charakteryzuje kulturowe znaczenie chrześcijaństwa; [...] 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
10.	Upadek cesarstwa rzymskiego	1	• Przyczyny kryzysu wewnętrznego imperium • Relacje imperium z plemionami barbarzyńskimi • Zmiany społeczne w Rzymie • Podział cesarstwa na zachodnio- i wschodniorzymskie • Wędrówki ludów i najazd Hunów • Upadek Rzymu w opiniach historyków	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta [...] 5) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

				imperium rzymskiego i Cesarstwa zachodniorzymskiego; [...]	
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2	Treści rozdziału 3		
	V. Początki średniowiecza				
1.	Cesarstwo bizantyjskie	1	• Położenie geograficzne Bizancjum • Osiągnięcia Bizantyjczyków: kodyfikacja praw, architektura • Działalność i osiągnięcia Justyniana Wielkiego • Ustrój polityczny i gospodarka cesarstwa bizantyjskiego • Zmiana znaczenia politycznego na przestrzeni dziejów • Znaczenie Bizancjum dla zachowania osiągnięć cywilizacji antycznej	V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i charakteryzuje jego osiągnięcia w zakresie kultury; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
2.	Świt narodów europejskich	1	• Plemiona germańskie we wczesnośredniowiecznej Europie • Organizacja monarchii barbarzyńskich	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: [...] 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: .

			• Chrystianizacja plemion barbarzyńskich – znaczenie arianizmu • Znaczenie chrześcijaństwa w budowie Europy • Rola duchowieństwa i nowych zakonów		
3.	Narodziny i podboje islamu	2	• Arabia przed Mahometem • Okoliczności powstania islamu • Zasady islamu i jego cechy charakterystyczne • Podboje islamu i powstanie kalifatu • Polityka Arabów wobec ludności podbitej • Powstanie podziałów w islamie • Osiągnięcia kulturalne i naukowe Arabów • Znaczenie cywilizacji islamu dla rozwoju cywilizacji europejskiej	V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia genezę islamu i charakteryzuje główne zasady tej religii; 3) przedstawia charakter i główne kierunki ekspansji arabskiej; 4) opisuje charakterystyczne cechy kultury arabskiej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje etapy ekspansji Arabów i ocenia ich politykę wobec ludności podbitej; 2) wyjaśnia wzajemne wpływy cywilizacji islamskiej, łacińskiej i bizantyjskiej.
4.	Państwo Franków	1	• Wzrost znaczenia Franków i powstanie ich królestwa • Organizacja monarchii Franków w okresie rządów Merowingów	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Okoliczności odsunięcia od władzy Merowingów przez Karolingów • Rządy pierwszych Karolingów • Utworzenie państwa kościelnego	3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji; [...]	
5.	Imperium Karola Wielkiego	1	• Podboje Karola Wielkiego i odnowienie cesarstwa w Europie • Znaczenie renesansu karolińskiego i osiągnięcia kulturalne Franków • Dziedzictwo imperium rzymskiego w kulturze Franków • Rozwój prawa i administracji państwowej za rządów Karola Wielkiego	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego; 2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) ocenia znaczenie renesansu karolińskiego dla rozwoju kultury europejskiej.
6.	Rozpad imperium Karolingów	1	• Kryzys imperium Karolingów • Znaczenie traktatu z Verdun dla przyszłego podziału Europy Zachodniej • Kształtowanie się Francji i Niemiec • Rzesza Niemiecka pod rządami Ottonów	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Próby stworzenia europejskiej monarchii uniwersalistycznej przez Ottona III		
7.	Pierwsze państwa Słowian	1	• Teorie naukowe dotyczące pochodzenia Słowian • Podział Słowian, organizacja społeczności słowiańskiej • Państwo Samona i państwo wielkomorawskie • Misja Cyryla i Metodego i jej znaczenie • Początki państwowości czeskiej i ruskiej	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: [...] 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje Słowiańszczyznę we wczesnym średniowieczu; 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej; [...]
8.	Kształtowanie się feudalizmu	1	• Zmiany gospodarcze i społeczne we wczesnym średniowieczu • Zasady funkcjonowania i najważniejsze cechy systemu feudalnego • Drabina feudalna i role poszczególnych grup społecznych • Rycerstwo, jego znaczenie, symbolika i obyczaje	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; [...]
9.	Najazdy normañskie i węgierskie	1	• Przyczyny najazdów normañskich • Działalność wikingów	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			- Najazdy węgierskie na Europę - Podboje Normanów - Ukształtowanie się państwa węgierskiego	[...] 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji.	[...] 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej; [...]
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
	V. Państwo pierwszych Piastów				
1.	Pradzieje ziem polskich	1	- Kultury archeologiczne na ziemiach polskich - Historia osady w Biskupinie - Pojawienie się Słowian na ziemiach polskich i ich organizacja społeczna - Plemiona słowiańskie na ziemiach polskich - Pierwsze państwa Słowian na ziemiach polskich	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
2.	Początki państwa polskiego	1	- Początki ekspansji terytorialnej Polan - Historyczni przodkowie Mieszka I - Przyczyny, okoliczności i znaczenie chrystianizacji Polski w obrządku łacińskim	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Zmagania zbrojne Mieszka I z sąsiadami	2) wyjaśnia znaczenie organizacji kościelnej dla funkcjonowania państwa wczesnopiastowskiego; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.	
3.	Panowanie Bolesława Chrobrego	1	• Misja św. Wojciecha w Prusach i zjazd gnieźnieński • Podboje Bolesława Chrobrego • Początki organizacji kościelnej na ziemiach polskich • Polityka zagraniczna Bolesława Chrobrego • Koronacja Bolesława Chrobrego i jej znaczenie	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; 2) wyjaśnia znaczenie organizacji kościelnej dla funkcjonowania państwa wczesnopiastowskiego; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.).
4.	Kryzys i odbudowa państwa Piastów	2	• Zewnętrzne i wewnętrzne skutki polityki podbojów i chrystianizacji państwa polskiego • Czynniki decentralizacyjne w państwie piastowskim • Utrata znaczenia monarchii piastowskiej • Odbudowa państwowości za Kazimierza Odnowiciela • Panowanie Bolesława Śmiałego i jego polityka zagraniczna	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia znaczenie organizacji kościelnej dla funkcjonowania państwa wczesnopiastowskiego; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.).

			• Państwo polskie wobec konfliktu cesarstwa z papieżem • Wypędzenie Bolesława Śmiałego		
5.	Polska na przełomie XI i XII wieku	1	• Rządy Władysława Hermana i jego konflikty z synami • Polska w polityce międzynarodowej w XI wieku • Walki pomiędzy Piastami o sukcesję na przykładzie konfliktu między Krzywoustym a Zbigniewem • Rządy Bolesława Krzywoustego – wojna z Niemcami oraz podbój Pomorza	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: [...] 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.).
6.	Monarchia pierwszych Piastów	1	• Organizacja monarchii piastowskiej • Drużyna książęca i jej znaczenie piastowskiego • Społeczeństwo państwa polskiego w czasach pierwszych Piastów • Rola władcy i problemy związane z dziedziczeniem	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego; [...]
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2	Treści rozdziału 5		

	VI. Pełnia średniowiecza w Europie				
1.	Konflikt cesarstwa z papiestwem	1	- Kryzys papiestwa w X wieku i ruchy odnowy Kościoła - Wielka schizma wschodnia, jej przyczyny i skutki - Spór papiestwa z cesarstwem – przyczyny, przebieg i skutki - Papiestwo u zenitu potęgi politycznej - Stronnictwa propapieskie i procesarskie w średniowiecznej Europie	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 1) wyjaśnia duchowe i polityczne przyczyny, a także charakter rywalizacji papiestwa z cesarstwem o przewodnictwo w <i>christianitas</i> ; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje istotę i przebieg reformy Kościoła w X i XI w. (reformy gregoriańskie); 2) wyjaśnia związek między reformami gregoriańskimi a powstaniem etosu rycerskiego i ruchem krucjatowym; [...]
2.	Wyprawy krzyżowe	1	- Przyczyny ekonomiczne, polityczne, społeczne i religijne wypraw krzyżowych - Przebieg walk i najwybitniejsi wodzowie - Zakony rycerskie – okoliczności powstania i charakterystyka trzech najważniejszych zakonów - Skutki wypraw krzyżowych (negatywne i pozytywne)	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia związek między reformami gregoriańskimi a powstaniem etosu rycerskiego i ruchem krucjatowym; 3) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie; [...]
3.	Imperium mongolskie	1	Najazdy Mongołów na Europę i ich skutki		X. Polska w okresie rozbiegów dzielnicowych. Uczeń:

					[...] 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, Zakon Krzyżacki, Mongołowie); [...]
4.	Narodziny monarchii stanowej	1	• Przemiany społeczne w średniowieczu • Ukształtowanie się stanów • Powstanie pierwszych reprezentacji stanowych • Początek monarchii stanowych w Europie (Anglia, Francja)	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; [...]	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: [...] 3) wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie.
5.	Gospodarka średniowiecznej Europy	1	• Przemiany w średniowiecznym rolnictwie • Odrodzenie i rozwój ośrodków miejskich • Rola i charakterystyka handlu w średniowiecznej Europie • Handel śródziemnomorski i rola miast włoskich • Handel hanzeatycki • Powrót gospodarki pieniężnej i początki bankowości • Rola jarmarków	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; [...] 3) wyjaśnia rolę zmian klimatycznych dla przemian gospodarczych w średniowiecznej Europie.
6.	Miasto i wieś w średniowieczu	1	• Znaczenie i sytuacja chłopstwa w średniowieczu	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Rozwój miast w średniowieczu • Rola i charakterystyka rzemiosła w średniowiecznej Europie • Struktura społeczna średniowiecznego miasta • Życie codzienne na wsi i w mieście w średniowieczu	1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.	1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich; [...]
7.	Kościół w średniowieczu	1	• Duchowość klasztorna we wczesnym średniowieczu • Monastycyzm cysterski i jego znaczenie • Polityczne i społeczne znaczenie Kościoła i duchowieństwa w średniowiecznej Europie • Przemiany życia religijnego • Ruchy heretyckie – waldensi i albigensi (katarzy) • Zakony żebracze • Znaczenie religii w średniowieczu • Papiestwo od kryzysu do potęgi	XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury zachodniego średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa (<i>christianitas</i>, łacina, etos rycerski i sztuka); [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje przemiany życia religijnego w okresie średniowiecza, w tym rolę franciszkanów i dominikanów. VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie; [...]
8.	Kultura średniowiecznej Europy	1	• Kultura stanowa w średniowieczu jako wynik funkcjonowania społeczeństwa stanowego	XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury zachodniego	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Architektura romańska i gotycka • Literatura i teatr w średniowieczu • Filozofia średniowiecznej Europy • Malarstwo, rzeźba i inne sztuki plastyczne w średniowieczu • Uniwersytety i edukacja w średniowiecznej Europie	średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa (<i>christianitas</i>, łacina, etos rycerski i sztuka); 2) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 3) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 4) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką w odniesieniu do swojego regionu.	1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej; 2) charakteryzuje znaczenie scholastyki dla rozwoju teologii, filozofii i nauk przyrodniczych; [...]
	Podsumowanie rozdziału 6 (+ sprawdzian)	2	Treści rozdziału 6		
	VII. Rozbicie dzielnicowe i odbudowa Królestwa Polskiego				
1.	Rozbicie dzielnicowe	1	• Podział państwa piastowskiego w wyniku testamentu Krzywoustego • System senioratu – funkcjonowanie i upadek	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego;

			• Walki wewnętrzne pomiędzy książętami piastowskimi • Najazdy mongolskie		2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie); [...]
2.	Rozwój gospodarczy ziem polskich	1	• Ożywienie gospodarcze na ziemiach polskich • Osadnictwo na prawie niemieckim i na prawie polskim na ziemiach księstw piastowskich • Zmiany społeczne, ekonomiczne i polityczne w okresie rozbitcia dzielnicowego • Wzrost znaczenia rycerstwa – feudalizm na ziemiach polskich • Początki monarchii stanowej	X. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbitcia dzielnicowego; [...] 2) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim; 4) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce.
3.	Sąsiedzi Polski w XII–XIII wieku	1	• Powstanie Marchii Brandenburskiej • Plemiona Bałtów i ich najazdy na ziemie polskie • Sprowadzenie Krzyżaków nad Bałtyk • Państwo zakonu krzyżackiego w Prusach • Ruś w XII–XIII wieku • Czechy w XIII wieku	X. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbitcia dzielnicowego; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie); [...]

4.	Próby zjednoczenia ziem polskich	1	• Apogeum rozbicia dzielnicowego • Próby zjednoczenia ziem polskich w XII i XIII wieku • Rola Kościoła w próbach jednoczenia Polski • Próby zjednoczenia Polski na przełomie XIII i XIV wieku – Przemysł II • Polska pod rządami Przemysławów	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; [...] 3) charakteryzuje proces przewyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego; [...] 4) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce.
5.	Odrodzenie Królestwa Polskiego	1	• Przebieg walk o zjednoczenie Polski toczonych przez Władysława Łokietka • Polityka zagraniczna Łokietka – sojusz z Węgrami, konflikty z Krzyżakami, Brandenburgią i Luksemburgami • Straty terytorialne na rzecz sąsiadów • Znaczenie koronacji Władysława Łokietka	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje proces przewyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego; 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie; [...] 4) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce.
6.	Monarchia Kazimierza Wielkiego	2	• Reformy prawne i administracyjne Kazimierza Wielkiego	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: [...] 2) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia

			- Osiągnięcia gospodarcze i budowa pozycji politycznej Polski - Rozwój cywilizacyjny ziem polskich - Nabytki terytorialne Polski za Kazimierza Wielkiego - Polityka zagraniczna Kazimierza Wielkiego - Problemy z dziedzictwem tronu	społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim; 3) charakteryzuje proces przewyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła. XII. Polska w XIV i XV w. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; [...]	Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie); [...] spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) rozpoznaje polityczne i kulturowe znaczenie ekspansji wschodniej podjętej w okresie panowania ostatniego Piasta na polskim tronie; [...]
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
	VIII. Polska i Europa u schyłku średniowiecza				
1.	Unie z Węgrami i Litwą	2	- Unia polsko-węgierska i rządy Andegawenów w Polsce - Wzrost znaczenia szlachty na przełomie XIV i XV wieku.	XII. Polska w XIV i XV w. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV w.;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Litwa przed unią z Polską • Początki unii polsko-litewskiej • Rządy Władysława Jagiełły i jego polityka dynastyczna • Wielokulturowość na ziemiach państwa Jagiellonów	2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV i XV w.; [...]	1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 2) rozpoznaje polityczne i kulturowe znaczenie ekspansji wschodniej podjętej w okresie panowania ostatniego Piasta na polskim tronie; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; 4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa narodów z XV w.; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.; 6) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w.
2.	Wojny z zakonem krzyżackim	1	• Przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego • Przebieg bitwy grunwaldzkiej i jej znaczenie • Postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego • Konflikt polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji • Wojny polsko-krzyżackie w latach 20. i 30 XV wieku	XII. Polska w XIV i XV w. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku; [...] 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; [...] 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.; [...]

3.	Europa Zachodnia w XIV–XV wieku	1	• Zjednoczenie Francji i wybuch wojny stuletniej • Przebieg konfliktu angielsko-francuskiego w XIV–XV wieku • Monarchia burgundzka • Cesarstwo w XIII–XIV wieku • Wojny szwajcarskie i spadek znaczenia rycerstwa • Przebieg rekonkwisty w Hiszpanii	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń:	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; [...] 3) wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie. VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: [...] 4) charakteryzuje uwarunkowania rekonkwisty i przedstawia jej skutki.
4.	Kryzys schyłku średniowiecza	1	• Kryzys gospodarczy i epidemia dżumy • Powstania chłopskie w Anglii i Francji • Niewola awiniońska papieży • Spory o istotę Kościoła i ruchy reformatorskie	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu; [...]	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; 2) charakteryzuje kryzysy religijne, polityczne, społeczne i zdrowotne (czarna śmierć) późnego średniowiecza; [...]
5.	Europa Środkowa i Wschodnia w XV wieku	1	• Czechy pod panowaniem Luksemburgów • Powstanie husytyzmu i wojny husyckie	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Podboje imperium osmańskiego na Bałkanach • Węgry w XV wieku • Ruś w walce o wyzwolenie spod zwierzchnictwa Mongołów	2) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy.	1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; 2) charakteryzuje kryzysy religijne, polityczne, społeczne i zdrowotne (czarna śmierć) późnego średniowiecza; [...]
6.	Panowanie Kazimierza Jagiellończyka	1	• Panowanie i śmierć Władysława Warneńczyka • Bezkrólewie i objęcie rządów przez Kazimierza Jagiellończyka • Przyczyny wojny trzynastoletniej • Przebieg walk podczas wojny trzynastoletniej • Zmiany w sztuce wojennej w XV wieku • Skutki wojny trzynastoletniej • Polityka dynastyczna Kazimierza Jagiellończyka	XII. Polska w XIV i XV w. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV w.; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV i XV w.; 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; [...] 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; [...] 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.; 6) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w.
7.	Monarchia polska w XIV–XV wieku	1	• Zmiany w administracji polskiej • Rozwój monarchii stanowej • Przywileje szlacheckie	XII. Polska w XIV i XV w. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na

			Charakterystyczne cechy polskiej monarchii stanowej	w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; [...]	sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; 4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa narodów z XV w.; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.; [...]
8.	Kultura Polski średniowiecznej	1	- Architektura średniowieczna w Polsce - Malarstwo i rzeźba średniowieczna w Polsce - Najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej na ziemiach polskich - Początki polskiego dziejopisarstwa - Edukacja i nauka na ziemiach polskich w średniowieczu - Rola Akademii Krakowskiej - Początki polskiej literatury	XII. Polska w XIV i XV w. Uczeń: XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: [...] 2) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 3) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 4) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką w odniesieniu do swojego regionu.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa narodów z XV w.; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.; [...] spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej.

--

	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
--	--	---	--	--	--

Klasa II

Lekcja Nr	Tytuł rozdziału/lekcji	Liczba godzin	Najważniejsze treści	Treści z podstawy programowej – zakres podstawowy	Treści z podstawy programowej – zakres rozszerzony
	I. Epoka odrodzenia				
1.	Cywilizacje pozaeuropejskie	1	• Ludy Ameryki prekolumbijskiej • Pierwsze cywilizacje prekolumbijskie • Cywilizacje Majów, Azteków i Inków oraz ich osiągnięcia • Najważniejsze cywilizacje Azji – Indie, Chiny, Japonia.		XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie; [...]
2.	Wielkie odkrycia geograficzne	1	• Wiedza geograficzna w średniowiecznej Europie • Przyczyny wielkich odkryć geograficznych • Wyprawy odkrywców (Bartolomeu Dias, Krzysztof Kolumb, Vasco da Gama, Ferdynand Magellan, John Cabot, Amerigo Vespucci, Pedro Alvarez Cabral) • Skutki i znaczenie wielkich odkryć geograficznych	XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń: 1) charakteryzuje przyczyny i przebieg wypraw odkrywczych; 2) wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na społeczeństwo, gospodarkę i kulturę Europy oraz obszarów pozaeuropejskich.	XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w.
3.	Ekspansja kolonialna	1	• Początki ekspansji kolonialnej i podział Nowego Świata	XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń:	XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń spełnia

			• Podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków – rywalizacja kolonialna • Kolonializm portugalski i hiszpański w XVI–XVII w. • Początki kolonizacji Ameryki Północnej • Ekspansja kolonialna w Afryce i Azji • Znaczenie ekspansji kolonialnej	[...] 2) wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na społeczeństwo, gospodarkę i kulturę Europy oraz obszarów pozaeuropejskich.	wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w.
4.	Przemiany społeczno-gospodarcze w Europie	1	• Wzrost demograficzny ludności w Europie • Przemiany w miastach • Nowe formy produkcji, rozwój handlu i początki gospodarki kapitalistycznej • Cechy gospodarki wczesnokapitalistycznej • Inflacja i dualizm gospodarczy	XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na społeczeństwo, gospodarkę i kulturę Europy oraz obszarów pozaeuropejskich.	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI–XVII w.; [...]
5.	Kultura renesansu	1	• Geneza renesansu • Humanizm i humanistyczna filozofia człowieka • Polityczne idee renesansu • Rozwój nauki i sztuka renesansu • Literatura renesansowa	XV. Czasy renesansu. Uczeń: 1) charakteryzuje główne prądy ideowe epoki; 2) rozpoznaje dokonania twórców renesansowych w dziedzinie kultury; 3) charakteryzuje sztukę renesansową w odniesieniu do swojego regionu.	XV. Czasy renesansu. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.

6.	Reformacja i jej skutki	2	• Przyczyny reformacji • Marcin Luter i jego działalność • Ruchy reformacyjne w Europie • Porównanie nurtów protestanckich • Początek wojen religijnych w Niemczech • Powstanie Kościoła anglikańskiego • Reformacja w krajach skandynawskich • Społeczne i polityczne skutki reformacji	XVI. Reformacja i jej skutki. Uczeń: 1) wyjaśnia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując jej główne nurty i postaci; [...] 3) opisuje mapę wyznaniową Europy w XVI w. i miejsce Rzeczypospolitej na niej.	XVI. Reformacja i jej skutki. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje główne zasady luteranizmu, kalwinizmu, anglikanizmu; [...] 3) wyjaśnia wpływ reformacji i kontrreformacji na kulturę; 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne.
7.	Kontrreformacja	1	• Sobór trydencki i jego skutki • Walka z reformacją • Powstanie i działalność Towarzystwa Jezusowego • Kontrreformacja a rozwój kultury	XVI. Reformacja i jej skutki. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia rolę soboru trydenckiego i opisuje różne aspekty reformy Kościoła katolickiego; 3) opisuje mapę wyznaniową Europy w XVI w. i miejsce Rzeczypospolitej na niej.	XVI. Reformacja i jej skutki. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) ocenia reformę katolicką oraz kontrreformacyjne działania Kościoła katolickiego ze szczególnym uwzględnieniem roli jezuitów; 3) wyjaśnia wpływ reformacji i kontrreformacji na kulturę; 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne.
8.	Europa Zachodnia w XVI wieku	2	• Kryzys monarchii stanowych • Zmiany w sztuce wojennej • Imperium Habsburgów i potęga Hiszpanii		XVI. Reformacja i jej skutki. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Rywalizacja francusko-habsburska • Wojny włoskie • Wojny religijne we Francji • Rewolucja w Niderlandach • Rywalizacja hiszpańsko-angielska		[...] 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne. XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 2) charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, z uwzględnieniem ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej; [...]
9.	Ekspansja turecka i Europa Wschodnia w XVI wieku	1	• Ekspansja turecka w XVI w. • Walki z Turkami w basenie Morza Śródziemnego • Państwo moskiewskie – początek cesarstwa • Wzrost potęgi Szwecji w XVI w.		XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje proces kształtowania się państwa moskiewskiego/rosyjskiego w XVI–XVII w.; 2) charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, z uwzględnieniem ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej; [...]
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
	II. „Złoty wiek” Rzeczypospolitej				
1.	Społeczeństwo państwa Jagiellonów w XVI wieku	1	• Wielonarodowe społeczeństwo Rzeczypospolitej	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń: 1) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Społeczeństwo stanowe w Rzeczypospolitej • Chłopi i mieszczaństwo • Szlachta, jej podział i liczebność	charakteryzuje jego stosunki z sąsiadami w XVI w.; [...] 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim; [...]	
2.	Polska gospodarka w „złotym wieku”	1	• Geneza gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej • Funkcjonowanie folwarków pańszczyźnianych • Miasta w Polsce w XVI w. • Rozwój handlu • Sytuacja gospodarcza Rzeczypospolitej	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń: [...] 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim; [...]	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:
3.	Rozwój demokracji szlacheckiej	1	• Przyczyny dominacji politycznej szlachty • Przywileje generalne szlachty • Sejmiki szlacheckie i ich rodzaje • Sejm walny i jego funkcjonowanie • Postulaty i cele działalności ruchu egzekucyjnego • Sejmy egzekucyjne i ich postanowienia	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń: [...] 2) ocenia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce; 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim; [...]	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje ruch egzekucyjny szlachty i ocenia jego znaczenie dla rozwoju parlamentaryzmu w państwie polsko-litewskim; [...]

4.	Panowanie ostatnich Jagiellonów	2	• Wojny z Moskwą • Główne kierunki polityki zagranicznej Jagiellonów • Konsekwencje polityki dynastycznej Jagiellonów • Wojny o Mołdawię i relacje z Turcją • Inkorporacja Mazowsza • Rozwiązanie problemu zakonu krzyżackiego • Polityka zagraniczna Zygmunta II Augusta • I wojna północna o Inflanty i hegemonię w basenie Morza Bałtyckiego	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń: 1) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje jego stosunki z sąsiadami w XVI w.; [...]	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia rozwiązanie problemu państw zakonnych w Prusach i Inflantach; 2) wyjaśnia czym był realizowany przez Moskwę program „zbierania ziem ruskich” i koncepcja „Trzeciego Rzymu” w kontekście obecności Rzeczypospolitej na ziemiach litewsko-ruskich; [...]
5.	Rzeczpospolita Obojga Narodów	1	• Dzieje unii polsko-litewskich • Przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne unii lubelskiej • Magnateria litewska wobec planów unii • Postanowienia unii lubelskiej w 1569 r. • Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej charakterystyka • Ocena skutków unii lubelskiej	XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny, okoliczności i następstwa zawarcia unii realnej pomiędzy Koroną a Litwą; 2) charakteryzuje ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów w świetle postanowień unii lubelskiej; 3) opisuje strukturę terytorialną i ludnościową Rzeczypospolitej Obojga Narodów; [...]	XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.
6.	Reformacja i kontrreformacja	1	• Pozycja Kościoła katolickiego w państwie polsko-litewskim • Państwo wielu religii	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń: [...]	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			• Przyczyny reformacji na ziemiach Rzeczypospolitej • Bracia polscy • Ruch egzekucyjny a tolerancja religijna • Geneza i główne postanowienia aktu konfederacji warszawskiej • Początki kontrreformacji w Rzeczypospolitej • Geneza i skutki unii brzeskiej	4) przedstawia sytuację wyznaniową na ziemiach państwa polsko-litewskiego w XVI w. XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń: [...] 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w.	[...] 4) charakteryzuje główne nurty reformacji w państwie polsko-litewskim. XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.
7.	Pierwsi władcy elekcyjni	2	• Pierwsze bezkrólewie • Ustalenie zasad wolnej elekcji • Pierwsza wolna elekcja • Henryk Walezy na tronie Rzeczypospolitej • Następstwa wolnych elekcji w dziejach Rzeczypospolitej • Wybór Stefana Batorego na króla i jego polityka wewnętrzna • Konflikt z Gdańskiem • Wojny z Rosją o Inflanty i ich następstwa • Ocena panowania Stefana Batorego	XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Uczeń: 1) opisuje okoliczności, zasady, przebieg i następstwa pierwszych wolnych elekcji, uwzględniając artykuły henrykowskie i <i>pacta conventa</i>; 2) charakteryzuje działania Stefana Batorego w zakresie polityki wewnętrznej i zagranicznej.	XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.
8.	Renesans w Rzeczypospolitej	1	• Geneza odrodzenia na ziemiach polskich • Główne ośrodki kultury • Rozwój nauki i szkolnictwa	XXI. Renesans w Polsce. Uczeń: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu;	XXI. Renesans w Polsce. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto ocenia wpływ reformacji i kontrreformacji

			• Literatura odrodzenia i jej twórcy • Renesans w sztuce • Pisarstwo polityczne okresu renesansu i jego twórcy • Związki renesansu polskiego z europejskim	2) rozpoznaje dokonania twórców polskiego odrodzenia w dziedzinie kultury w odniesieniu do swojego regionu.	na rozwój kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
(6)	III. Europa w XVII w.				
1.	Angielska wojna domowa	1	• Sytuacja społeczno-gospodarcza w Anglii • Rządy Stuartów • Wybuch rewolucji angielskiej • Wojna domowa w Anglii • Dyktatura Olivera Cromwella • Monarchia parlamentarna w Anglii	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń: [...] 2) porównuje ewolucję ustroju Francji i Anglii w XVII w.; [...]	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, z uwzględnieniem ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej; 3) charakteryzuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej w XVI–XVII w.; [...]
2.	Wojna trzydziestoletnia	1	• Geneza wojny trzydziestoletniej • Etapy wojny trzydziestoletniej • Pokój westfalski i jego warunki		XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń wymagań określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, z uwzględnieniem

			• Skutki wojny trzydziestoletniej dla dziejów Europy		ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej; [...]
3.	Absolutyzm we Francji	1	• Francja kardynała Richelieu • Rządy kardynała Mazarina • Czasy Frondy • Władza absolutna Ludwika XIV • Polityka wewnętrzna i zagraniczna Francji	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń: [...] 2) porównuje ewolucję ustroju Francji i Anglii w XVII w.; [...]	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, z uwzględnieniem ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej; [...]
4.	Zmiany polityczne w Europie w XVII w.		• Upadek potęgi Hiszpanii • Polityka obronna Holandii • Konflikty angielsko-holenderskie • Prusy w czasach Fryderyka Wilhelma • Wzrost znaczenia Szwecji • Węgry i Turcja	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń: [...] 2) porównuje ewolucję ustroju Francji i Anglii w XVII w.; [...]	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, z uwzględnieniem ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej; [...]
5.	Kultura baroku	1	• Geneza baroku • Główne cechy baroku • Dzieła sztuki barokowej w Europie i ich twórcy • Nauka, filozofia, literatura, teatr i muzyka	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń: [...] 3) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w.	XVII. Europa w XVI–XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) charakteryzuje sztukę barokową.
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
(10)	IV. Wiek wojen				

1.	Rządy Zygmunta III Wazy	2	• Podwójna elekcja i początki rządów Zygmunta III Wazy • Wewnętrzne konflikty w Rzeczypospolitej • Główne kierunki polityki zagranicznej Zygmunta III • Przyczyny i skutki wojen ze Szwecją na początku XVII wieku • Rokosz Zebrzydowskiego	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...] 3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, uwzględniając wpływy obce, <i>liberum veto</i> i rokosze; [...]	XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto charakteryzuje sytuację wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej na początku panowania Zygmunta III Wazy. XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego. XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...]
----	--------------------------------	---	---	---	--

					2) opisuje i ocenia projekty wzmocnienia władzy królewskiej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów; [...]
2.	Walki o koronę carów	1	- Sytuacja w państwie moskiewskim po śmierci cara Iwana IV Groźnego - Cele polskiej polityki wschodniej - Dymitriady i ich następstwa - Wojny z Rosją - Zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...] 3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego; [...]
3.	Kozacy i konflikty z imperium osmańskim	1	- Wyprawy polskich magnatów do Mołdawii - Kozaczyzna na ziemiach Ukrainy - Przyczyny wojen z Turcją - Problem kozacko-tatarski - Bitwy pod Cecorą i Chocimiem - Pokój z Turcją	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...] 3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego;

					2) wyjaśnia okoliczności powstania i treść sarmackiej idei „przedmurza chrześcijaństwa”.
4.	Powstanie Chmielnickiego	1	- Sytuacja ekonomiczna i wyznaniowa na Ukrainie w połowie XVII w. - Kozacy rejestrowi i ich rola w konfliktach militarnych - Wybuch powstania Chmielnickiego - Przebieg wojny polsko-kozackiej - Postanowienia unii w Perejasławiu - Wojna z Rosją w latach 1654–1667 - Skutki polityczne, ekonomiczne i kulturowe konfliktu z Kozakami i Rosją	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...] 3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...]	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego; [...]
5.	Potop szwedzki	1	- Przyczyny najazdu szwedzkiego - Przebieg potopu szwedzkiego - Następstwa polityczne, ekonomiczne i kulturowe potopu szwedzkiego	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...] 3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych

				XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, uwzględniając wpływy obce, <i>liberum veto</i> i rokosze; 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...]	dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego; [...]
6.	Wojna domowa i król „Piaśt”	1	• Rzeczpospolita po potopie • Plany wzmocnienia władzy monarszej Jana Kazimierza i jego stronnictwa • Oligarchizacja życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów • Rokosz Jerzego Lubomirskiego • Abdykacja Jana Kazimierza • Ocena panowania dynastii Wazów • Uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne elekcji Michała Korybuta Wiśniowieckiego • Konflikty wewnętrzne w Rzeczypospolitej • Początek wojny z Turcją	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...] 3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, uwzględniając wpływy obce, <i>liberum veto</i> i rokosze;	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego; 2) wyjaśnia okoliczności powstania i treść ideału „przedmurza chrześcijaństwa”.

				2) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...]	XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) opisuje i ocenia projekty wzmocnienia władzy królewskiej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów; [...]
7.	Panowanie Jana III Sobieskiego	2	• Elekcja i polityka zagraniczna Jana III Sobieskiego • Wojna polsko-turecka • Wyprawa wiedeńska i ocena zwycięstwa Jana III Sobieskiego dla Polski i Europy • Wojna polsko-turecka i pokój w Karłowicach • Zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. • Ocena panowania Jana III Sobieskiego jako wodza i polityka.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy; 3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, uwzględniając wpływy obce, <i>liberum veto</i> i rokosze;	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego; 2) wyjaśnia okoliczności powstania i treść ideału „przedmurza chrześcijaństwa”. XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania

				2) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...]	określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) opisuje i ocenia projekty wzmocnienia władzy królewskiej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów; [...]
8.	Kryzys Rzeczypospolitej	1	• Zniszczenia wojenne. • Społeczne i gospodarcze skutki wojen w XVII w. • Oligarchizacja życia politycznego • Przemiany ustrojowe Rzeczypospolitej w XVII w. • Zaostrzenie sytuacji wyznaniowej w Rzeczypospolitej • Ocena specyfiki ustrojowej, społecznej i gospodarczej Rzeczypospolitej na tle europejskim	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...] XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: 1) opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, uwzględniając wpływy obce, <i>liberum veto</i> i rokosze; 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.; [...]	XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje udział poszczególnych stanów w życiu gospodarczym Rzeczypospolitej Obojga Narodów; 2) opisuje i ocenia projekty wzmocnienia władzy królewskiej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów; [...]
9.	Barok i sarmatyzm	1	• Początki baroku w Rzeczypospolitej • Specyfika polskiego baroku • Sztuka barokowa i jej cechy • Nauka i oświata	XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń: [...]	XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			- Literatura barokowa i jej twórcy - Sarmatyzm i jego cechy - Wpływ ideologii sarmackiej na politykę zagraniczną, ustroj wewnętrzny, sytuację ekonomiczną Rzeczypospolitej	3) rozpoznaje dokonania twórców epoki baroku powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów.	[...] 3) charakteryzuje sarmatyzm; 4) charakteryzuje atrakcyjność kulturową Rzeczypospolitej dla ościennych narodów w XVII w.
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
(9)	V. Europa i świat w okresie oświecenia				
1.	Przemiany gospodarczo-społeczne w XVIII w.	1	- Wzrost liczby ludności - Rewolucja agrarna - Rewolucja przemysłowa w Anglii - Wynalazki XVIII wieku - Skutki gospodarcze i społeczne rewolucji przemysłowej - Idee liberalizmu ekonomicznego	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń: 1) charakteryzuje postęp techniczny i przemiany kapitalistyczne w Europie Zachodniej; [...]	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje rozwój parlamentaryzmu i rewolucję przemysłową w Anglii; [...]
2.	Oświecenie	1	- Geneza i główne cechy oświecenia - Wielcy myśliciele doby oświecenia - Nauka i szkolnictwo - Literatura piękna i polityczna czasów oświecenia	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia główne idee oświecenia i rozpoznaje dokonania epoki w dziedzinie kultury; [...]	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje sztukę klasycystyczną; [...]

			• Sztuka klasycystyczna, jej charakterystyka i twórcy • Odkrycia geograficzne w epoce oświecenia		
3.	Powstanie Imperium Rosyjskiego	1	• Sytuacja wewnętrzna Rosji na przełomie XVII i XVIII w. • Wielka Wojna Północna i jej następstwa • Przemiany ustrojowe, społeczne, gospodarcze i kulturowe w Rosji cara Piotra Wielkiego • Rosja Katarzyny II Wielkiej i ocena jej panowania • Cele polityki zagranicznej i rozwój terytorialny Rosji w XVIII w.	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje procesy modernizacyjne w państwach sąsiadujących z Rzeczpospolitą Obojga Narodów.	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje najważniejsze konflikty polityczne w Europie i na świecie w XVIII w.
4.	Przemiany polityczne w Europie w XVIII wieku	2	• Państwo pruskie u progu XVIII w. • Powstanie Królestwa Pruskiego • Przemiany ustrojowe, społeczno-gospodarcze i kulturowe w Prusach w czasach Fryderyka II • Wojny śląskie Wojny o sukcesję (hiszpańską, polską i austriacką) • Wojna siedmioletnia i wzrost znaczenia Prus	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje procesy modernizacyjne w państwach sąsiadujących z Rzeczpospolitą Obojga Narodów.	XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje rozwój parlamentaryzmu i rewolucję przemysłową w Anglii; [...] 3) charakteryzuje najważniejsze konflikty polityczne w Europie i na świecie w XVIII w.

			• Reformy Marii Teresy i Józefa II w Austrii • Przemiany polityczne w Wielkiej Brytanii		
5.	Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	2	• Kolonie w Nowym Świecie w XVIII w. • Przyczyny konfliktu amerykańskich kolonistów z Anglią • Deklaracja niepodległości z 4 lipca 1776 roku • Wojna o niepodległość USA i jej uwarunkowania międzynarodowe • Polacy w rewolucji amerykańskiej • Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i jej zasady • Ocena roli wielkich dowódców i polityków amerykańskich (w tym Jerzego Waszyngtona) • Znaczenie rewolucji amerykańskiej dla dziejów świata	XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę i skutki rewolucji amerykańskiej; 2) charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych w świetle założeń konstytucji amerykańskiej; [...] 4) przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.	XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) ocenia znaczenie amerykańskiej wojny o niepodległość i rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.
6.	Rewolucja we Francji	2	• Rządy Ludwika XVI i ich konsekwencje • Stany Generalne • Wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej w 1789 r.	XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń: [...] 3) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki rewolucji francuskiej; [...]	XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia etapy rewolucji francuskiej wiodące do jej

			• Deklaracja praw człowieka i obywatela • Konstytucja Francji z 1791 r. i ustanowienie monarchii konstytucyjnej • Przejęcie władzy przez burżuazję		radikalizacji, z uwzględnieniem przyczyn i przebiegu wojny w Wandei; [...] 2) ocenia znaczenie amerykańskiej wojny o niepodległość i rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.
7.	Republika Francuska	2	• Kluby polityczne i ich znaczenie • Okoliczności wprowadzenia we Francji republiki • Dyktatura jakobinów i jej specyfika • Obalenie Maximiliena de Robespierre • Ocena roli przywódców i znaczenia Wielkiej Rewolucji Francuskiej (w tym de La Fayette'a, Robespierre'a) • Rządy dyktatoratu		XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia etapy rewolucji francuskiej wiodące do jej radykalizacji, z uwzględnieniem przyczyn i przebiegu wojny w Wandei; 2) ocenia znaczenie amerykańskiej wojny o niepodległość i rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
	VI. Kryzys i upadek Rzeczypospolitej				
1.	Rzeczpospolita w czasach unii polsko-saskiej	1	• Rzeczpospolita w początkach XVIII w. • Unia polsko-saska i jej znaczenie	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń:	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

			- Wybuch i przebieg wielkiej wojny północnej - Wojna domowa w Rzeczypospolitej - skutki polityczno-gospodarcze wielkiej wojny północnej - Polityka wielkich mocarstw wobec Rzeczypospolitej - Podwójna elekcja w 1733 r. - Sytuacja wewnętrzna i międzynarodowa Rzeczypospolitej w czasach rządów Augusta III Sasa - Stronnictwa polityczne doby saskiej - Pierwsze próby reform (w tym działalność Stanisława Konarskiego) - Ocena roli władców saskich na tronie polskim	1) opisuje i ocenia sytuację wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich; 2) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej, wskazując przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; [...]	1) charakteryzuje i ocenia projekty naprawy Rzeczypospolitej w I poł. XVIII w.; [...]
2.	Ostatnia wolna elekcja i I rozbiór Polski	2	- Uwarunkowania polityczne ostatniej wolnej elekcji - Elekcja Stanisława Augusta Poniatowskiego - Pierwsze reformy okresu stanisławowskiego - Konfederacja barska i jej znaczenie - Przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń: [...] 2) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej, wskazując przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; 3) przedstawia reformy z pierwszych lat panowania Stanisława Augusta;	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia znaczenie konfederacji barskiej; 3) charakteryzuje położenie międzynarodowe i sytuację

			Sejm rozbiorowy i jego decyzje	4) wyjaśnia przyczyny i przedstawia zasięg terytorialny pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej; [...]	wewnętrzna Rzeczypospolitej po pierwszym rozbiorze; [...]
3.	Oświecenie w Rzeczypospolitej	1	- Początki oświecenia na ziemiach polskich - Komisja Edukacji Narodowej i jej działalność - Rola instytucji oświeceniowych (Biblioteki Załuskich, teatrów, czasopism) - Rola mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego - Wybitni twórcy polskiego oświecenia i ich dzieła - Najważniejsze zabytki architektury i sztuki doby oświecenia na ziemiach polskich - Związki polskiego i europejskiego oświecenia	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń: [...] 3) przedstawia reformy z pierwszych lat panowania Stanisława Augusta; XXVIII. Kultura doby oświecenia w Rzeczypospolitej. Uczeń: 1) rozpoznaje dokonania przedstawicieli polskiego oświecenia w dziedzinie kultury w odniesieniu do swojego regionu; 2) omawia rolę instytucji oświeceniowych (Komisja Edukacji Narodowej, Biblioteka Załuskich).	XXVIII. Kultura doby oświecenia w Rzeczypospolitej. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia specyfikę oświecenia polskiego na tle europejskim; 2) omawia rolę Stanisława Augusta jako mecenasa sztuki.
4.	Rzeczpospolita w dobie Sejmu Wielkiego	1	- Przemiany gospodarcze i społeczne po I rozbiorze - Rządy królewsko-ambadorskie w Rzeczypospolitej - Zwołanie Sejmu Wielkiego - Główne stronnictwa Sejmu Wielkiego i ich programy	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń: [...] 2) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej, wskazując przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; [...]	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje położenie międzynarodowe i sytuację

			Najważniejsze ustrojowe, ekonomiczne i militarne reformy Sejmu Czteroletniego	5) wyjaśnia okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego i przedstawia jego reformy, ze szczególnym uwzględnieniem postanowień Konstytucji 3 maja.	wewnętrzną Rzeczypospolitą po pierwszym rozbiórce; [...]
5.	Konstytucja 3 maja i II rozbiór Polski	2	- Okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja 1791 r. i jej główni twórcy - Główne założenia ustrojowe polskiej konstytucji - Reakcje społeczeństwa polskiego na uchwalenie konstytucji - Porównanie Konstytucji 3 maja z ustawami zasadniczymi w USA i Francji - Ocena roli Konstytucji 3 maja dla dziejów narodu polskiego - Konfederacja targowicka i jej ocena - Wojna z Rosją w obronie Konstytucji 3 maja i przyczyny klęski wojsk polskich - Rola wybitnych dowódców i (książę Józef Poniatowski, Tadeusz Kościuszko) - Znaczenie przyłączenia się króla Stanisława Augusta Poniatowskiego do targowicy - II rozbiór Rzeczypospolitej	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń: [...] 2) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej, wskazując przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; [...] 5) wyjaśnia okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego i przedstawia jego reformy, ze szczególnym uwzględnieniem postanowień Konstytucji 3 maja. XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń: 1) wyjaśnia wpływ konfederacji targowickiej na wybuch wojny z Rosją; [...] 3) opisuje zasięg terytorialny drugiego i trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej; [...]	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) porównuje polskie rozwiązania konstytucyjne z amerykańskimi i francuskimi. XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja; [...]

6.	Powstanie kościuszkowskie	1	• Polityka zaborców na zagarniętych ziemiach • Przyczyny insurekcji kościuszkowskiej • Wybuch powstania i zwycięstwo pod Racławicami • Uniwersał połaniecki i jego postanowienia • Przebieg insurekcji • Przyczyny klęski insurekcji kościuszkowskiej	XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń: [...] 2) charakteryzuje przebieg powstania kościuszkowskiego, z uwzględnieniem roli jego przywódców; 3) opisuje zasięg terytorialny drugiego i trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej; 3) opisuje zasięg terytorialny drugiego i trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej; 4) przedstawia przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.	XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) ocenia rolę Tadeusza Kościuszki w walce o zachowanie niepodległości Polski oraz jako bohatera walki „za naszą i waszą wolność”; [...]
7.	Upadek Rzeczypospolitej	2	• III rozbiór Rzeczypospolitej • Abdykacja Stanisława Augusta Poniatowskiego • Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania upadku Rzeczypospolitej w XVIII w. • Historiografia polska wobec rozbiorów • Ocena polityki Stanisława Augusta Poniatowskiego	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń: [...] 2) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej, wskazując przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; [...] XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń: [...]	XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w. 4) charakteryzuje skutki upadku Rzeczypospolitej dla Europy.

				4) przedstawia przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.	
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			
	VII. Epoka napoleońska				
1.	Początki rządów Napoleona	2	• Międzynarodowa i wewnętrzna sytuacja Francji w okresie rządów dyktatoratu • Kryzys władz rewolucyjnych • Okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona Bonapartego • Walki z I koalicją • Polityka wewnętrzna i zagraniczna Napoleona Bonapartego w okresie konsulatu • Wojna z II koalicją • Koronacja Napoleona na cesarza Francuzów	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń: 1) charakteryzuje walkę Francji o dominację w Europie; 2) przedstawia przykłady zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona, z uwzględnieniem Legionów Polskich we Włoszech; [...]	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia istotę systemu napoleońskiego w Europie; 2) przedstawia sukcesy i porażki wewnętrznej polityki Napoleona; [...]
2.	Ekspansja napoleońskiej Francji	1	• Organizacja i ustrój Cesarstwa Francuzów • Bilans polityki wewnętrznej Napoleona • Wojna z III koalicją (bitwy: pod Trafalgarem i pod Austerlitz)	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń: 1) charakteryzuje walkę Francji o dominację w Europie; 2) przedstawia przykłady zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona, z uwzględnieniem Legionów Polskich we Włoszech; [...]	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia istotę systemu napoleońskiego w Europie; 2) przedstawia sukcesy i porażki wewnętrznej polityki Napoleona; [...]

			• Wojna z IV koalicją i jej znaczenie • Wyprawa hiszpańska i jej ocena • Dominacja francuska nad Europą i jej ocena	4) ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy.	
3.	Kłeska Napoleona	1	• Wojna z V koalicją i bitwa pod Wagram • Wojna Francji z Rosją • Wojna z wielką koalicją i upadek Napoleona • „Sto dni” Napoleona i klęska Napoleona pod Waterloo • Przyczyny klęski Napoleona • Ocena znaczenia epoki napoleońskiej dla dziejów Francji i Europy	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń: 1) charakteryzuje walkę Francji o dominację w Europie; 2) przedstawia przykłady zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona, z uwzględnieniem Legionów Polskich we Włoszech; [...] 4) ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy.	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia istotę systemu napoleońskiego w Europie; 2) przedstawia sukcesy i porażki wewnętrznej polityki Napoleona; 3) ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej.
4.	Legiony Polskie we Włoszech	1	• Postawy Polaków wobec zaborców (m.in. powołanie Towarzystwa Przyjaciół Nauk) • Powstanie Legionów Jana Henryka Dąbrowskiego • Udział Polaków w walkach we Włoszech • Legia Naddunajska i jej znaczenie • Wyprawa na Haiti i jej ocena • Bilans znaczenia Legionów	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń: 1) charakteryzuje walkę Francji o dominację w Europie; 2) przedstawia przykłady zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona, z uwzględnieniem Legionów Polskich we Włoszech; [...]	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia sukcesy i porażki wewnętrznej polityki Napoleona; 3) ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej.

			• <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> i jego rola dla losów narodu polskiego		
5.	Księstwo Warszawskie	2	• Powstanie na ziemiach polskich w 1806 r. • Ustrój polityczny Księstwa Warszawskiego • Sytuacja społeczno-gospodarcza w Księstwie Warszawskim • Wojna z Austrią w 1809 r. i jej skutki • Udział Polaków w wyprawie na Moskwę • Upadek Księstwa Warszawskiego • Ocena księcia Józefa Poniatowskiego jako polityka i wodza • Ocena znaczenia okresu napoleońskiego dla losów Polski	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje genezę, ustrój i dzieje Księstwa Warszawskiego; 4) ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy.	XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej.
	Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian)	2			

Klasa III – 95 godzin

Lekcja Nr	Tytuł rozdziału/lekcji	Liczba godzin	Najważniejsze treści	Treści z podstawy programowej – zakres podstawowy	Treści z podstawy programowej – zakres rozszerzony
	I. System wiedeński	(14)			

1.	Kongres wiedeński	2	• Europa po wojnach napoleońskich • Przebieg kongresu wiedeńskiego • Najważniejsze decyzje kongresu • Powstanie Świętego Przymierza • Ład wiedeński	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: 1) przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy i świata, z uwzględnieniem podziału ziem polskich.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia rolę Świętego Przymierza.
2.	Funkcjonowanie systemu wiedeńskiego	2	• Bunt i powstania we Włoszech i państwach niemieckich • Rola Świętego Przymierza w tłumieniu buntów • Restauracja Burbonów we Francji i rewolucja lipcowa • Powstanie dekabrystów w Rosji • Niepodległość Belgii • Wojna o niepodległość Grecji	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: 1) przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy i świata, z uwzględnieniem podziału ziem polskich.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia rolę Świętego Przymierza; 2) opisuje funkcjonowanie systemu wiedeńskiego i charakteryzuje próby jego podważenia.
3.	Rewolucja przemysłowa	1	• Industrializacja i przyczyny rewolucji przemysłowej • Rozwój technologiczny • Uprzemysłowienie poszczególnych państw europejskich • Rozwój transportu • Przemiany społeczne	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: [...] 3) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze.	
4.	Nowe idee	1	• Nowe idee polityczne: liberalizm i konserwatyzm • Kształtowanie się świadomości narodowej	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: [...] 3) omawia najważniejsze prądy kulturowe oraz nurty ideowe w I połowie XIX w.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...]

			• Powstanie ruchów robotniczych i związków zawodowych • Socjalizm utopijny i naukowy		3) charakteryzuje ruchy społeczne i niepodległościowe w I połowie XIX w. w Europie i Ameryce Łacińskiej.
5.	Kultura w pierwszej połowie XIX w.	1	• Najważniejsze cechy i przedstawiciele klasycyzmu • Geneza romantyzmu • Literatura romantyczna, twórcy i dzieła • Cechy malarstwa romantycznego • Najważniejsi twórcy sztuki i muzyki romantycznej	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: [...] 4) omawia najważniejsze prądy kulturowe oraz nurty ideowe I połowy XIX w.	
6.	Ameryka w pierwszej połowie XIX w.	1	• Powstanie nowych państw w Ameryce Południowej i Środkowej • Dokonania najważniejszych libertadorów • Rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych • Doktryna Monroego • Wojny USA z Indianami i Meksykiem		XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 3) charakteryzuje ruchy społeczne i niepodległościowe w I połowie XIX w. w Europie i Ameryce Łacińskiej; 4) wyjaśnia założenia doktryny Monroego.
7.	Wiosna Ludów	2	• Geneza Wiosny Ludów • Przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji • Rewolucje w krajach niemieckich i w Wiedniu • Powstanie na Węgrzech • Wojna włosko-austriacka • Skutki Wiosny Ludów	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: [...] 5) wyjaśnia genezę i skutki Wiosny Ludów.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) opisuje funkcjonowanie systemu wiedeńskiego i charakteryzuje próby jego podważenia; [...]

					5) charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie, uwzględniając udział Polaków.
8.	Wojna krymska i jej skutki	1	• Turcja i Rosja w przededniu wojny • Przyczyny i przebieg wojny krymskiej • Postanowienia kongresu pokojowego w Paryżu • Odwilż posewastopolska w Rosji	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: [...] 6) charakteryzuje wojnę krymską i jej następstwa.	
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	II. Ziemie polskie w pierwszej połowie XIX w.	(14)			
1.	Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim	1	• Podział ziem polskich na kongresie wiedeńskim • Ustrój Królestwa Polskiego • Autonomia Wielkiego Księstwa Poznańskiego • Ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej • Gospodarka pod zaborami • Uwłaszczenie chłopów	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: 1) przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy i świata, z uwzględnieniem podziału ziem polskich. XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: 1) charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego, ziem zabranych, zaboru pruskiego i austriackiego.	

2.	Geneza powstania listopadowego	1	• Rządy wielkiego księcia Konstantego • Działalność kaliszian i braci Niemojowskich • Prześladowania opozycji • Powstanie sprzysiężenia chorążych Piotra Wysockiego	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa.	
3.	Powstanie listopadowe	2	• Bezpośrednie przyczyny wybuchu powstania • Przebieg nocy listopadowej • Próby porozumienia z carem i kształtowanie się władz powstańczych • Detronizacja Mikołaja I • Przebieg wojny polsko-rosyjskiej, • Przyczyny upadku powstania • Międzynarodowa reakcja na powstanie listopadowe	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa; 3) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie listopadowe.	
4.	Wielka Emigracja	1	• Kierunki Wielkiej Emigracji • Pozytywne przyjęcie polskich emigrantów za granicą • Najważniejsze ugrupowania Wielkiej Emigracji, ich twórcy oraz programy	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: [...] 3) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie.	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) porównuje programy głównych obozów Wielkiej Emigracji i rozpoznaje ich przedstawicieli.
5.	Ziemie polskie po powstaniu listopadowym	1	• Represje popowstaniowe wobec Polaków, „noc paskiewiczowska” • Postanowienia Statutu Organicznego	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: 1) charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...]

			• Początki i założenia pracy organicznej • Przebieg i skutki powstania krakowskiego • Rabacja galicyjska	gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego, ziem zabranych, zaboru pruskiego i austriackiego; [...] 4) wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do rabacji galicyjskiej.	2) wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania krakowskiego i opisuje jego skutki.
6.	Polacy w czasie Wiosny Ludów	1	• Wybuch i przebieg powstania wielkopolskiego • Przebieg Wiosny Ludów w Galicji i zniesienie pańszczyzny • Udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów • Skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: 1) charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego, ziem zabranych, zaboru pruskiego i austriackiego.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie, uwzględniając udział Polaków. XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) opisuje następstwa Wiosny Ludów na ziemiach polskich.
7.	Kultura polska w pierwszej połowie XIX w.	1	• Najważniejsze ośrodki kultury polskiej pod zaborami • Przykłady twórczości klasycystycznej na ziemiach polskich • Najważniejsze cechy polskiego romantyzmu	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń: [...] 5) rozpoznaje i charakteryzuje dorobek kultury polskiej w I połowie XIX w., z uwzględnieniem	

			• Znaczenie działalności wieszczów dla polskiej świadomości narodowej • Najważniejsi polscy twórcy romantyczni i ich dzieła • Mesjanizm narodowy	romantycznego mesjanizmu.	
8.	Odwilż posewastopolska i geneza powstania	1	• Ustępstwa na rzecz Polaków w ramach odwilży • Patriotyczne demonstracje w Królestwie Polskim i ich konsekwencje • Tworzenie się stronnictw „białych” i „czerwonych” • Ugodowa polityka Aleksandra Wielopolskiego • Ogłoszenie branki	XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę powstania styczniowego i opisuje jego następstwa.	XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie powstania styczniowego dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego.
9.	Powstanie styczniowe	2	• Wybuch powstania i Manifest z 22 stycznia 1863 r. • Charakter walk prowadzonych podczas powstania • Działalność polskiego państwa podziemnego • Międzynarodowa reakcja na powstanie – konwencja Alvenslebena • Dyktatura Romualda Traugutta • Sprawa uwłaszczenia chłopów • Przyczyny klęski powstania	XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę powstania styczniowego i opisuje jego następstwa; 2) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie (postawa Francji i Prus); 3) charakteryzuje organizację polskiego państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego, z uwzględnieniem roli jego przywódców, w tym Romualda Traugutta; 4) przedstawia problem uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z	XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie powstania styczniowego dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego.

				procesem uwłaszczeniowym w pozostałych zaborach.	
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	III. Świat w epoce węgla i stali	(15)			
1.	USA w drugiej połowie XIX w.	1	- Przyczyny konfliktów między Północą i Południem - Abolicjonizm - Przyczyny wybuchu i przebieg wojny secesyjnej - Najważniejsi dowódcy wojny - Zniesienie niewolnictwa - Skutki wojny secesyjnej - Rozwój gospodarczy i demograficzny USA	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.
2.	Zjednoczenie Włoch	1	- Polityka wewnętrzna i zagraniczna Piemontu - Koncepcje zjednoczenia Włoch - Wojna z Austrią „Wyprawa tysiąca” - Powstanie Królestwa Włoch - Przyłączenie Wenecji i Rzymu	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.
3.	Zjednoczenie Niemiec i powstanie Austro-Węgier	2	- Wielkoniemiecka i małoniemiecka koncepcja zjednoczenia - Działalność Ottona von Bismarcka - Wojny z Danią i Austrią	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.;

			• Utworzenie Związku Północnoniemieckiego • Przyczyny i przebieg wojny francusko-pruskiej • Powstanie II Rzeszy • Powstanie Austro-Węgier		2) przedstawia reformy wewnętrzne w państwach zaborczych w II połowie XIX i na początku XX w.
4.	Kolonializm	2	• Przyczyny kolonializmu • Rozwój imperium brytyjskiego • Najważniejsze kolonie francuskie • Kolonializm pozostałych państw europejskich • Najważniejsze wojny i konflikty kolonialne	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: [...] 3) omawia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich, Stanów Zjednoczonych i Japonii.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.
5.	Epoka węgla i stali	1	• Najważniejsze odkrycia w dziedzinie nauk przyrodniczych • Rozwój przemysłu • Udział poszczególnych państw w światowej produkcji przemysłowej • Rozwój transportu i motoryzacji • Intensyfikacja i mechanizacja rolnictwa	XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń: 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne.	
6.	Zmiany cywilizacyjno-społeczne w XIX w.	1	• Przyczyny eksplozji demograficznej w XIX w. • Zmiany w systemie edukacji • Najważniejsze odkrycia w dziedzinie medycyny • Przyczyny i kierunki migracji • Rozwój ruchu emancypacyjnego kobiet	XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń: 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje	XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje kulturowe i polityczne skutki laicyzacji.

				procesy migracyjne; 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe (nacjonalizm, socjalizm, ruch chrześcijańsko-społeczny) i kulturowe, emancypację kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej.	
7.	Przemiany polityczne i nowe ideologie	1	• Tworzenie się systemów demokratycznych w państwach europejskich • Rozwój związków zawodowych i partii politycznych • Powstanie Komuny Paryskiej • Najważniejsi przedstawiciele oraz założenia komunizmu i socjaldemokracji • Kształtowanie się ideologii chadeckiej • Nacjonalizm • Rola nowych ideologii w rozbudzaniu świadomości narodowej	XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe (nacjonalizm, socjalizm, ruch chrześcijańsko-społeczny) i kulturowe, emancypację kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników.	XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) rozpoznaje wybitnych teoretyków i działaczy nowych ideologii; opisuje ich dokonania; 2) wyjaśnia związki ideologii z ruchami narodowowyzwoleńczymi i zjednoczeniowymi, z działalnością partii politycznych oraz związków zawodowych.
8.	Nowy podział polityczny świata	2	• Panslawizm • Powstanie trójprzymierza	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: [...]	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń:

			• Brytyjska polityka izolacji • Przyczyny i skutki wojny rosyjsko-tureckiej • Postanowienia kongresu berlińskiego • Otwarcie i modernizacja Japonii • Polityka światowych mocarstw wobec Chin • Rozwój stref wpływów USA • Wojna rosyjsko-japońska 1905 r.	3) omawia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich, Stanów Zjednoczonych i Japonii.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.; [...] 3) charakteryzuje proces modernizacji Japonii.
9.	Piękna epoka	1	• Nowe nurty filozoficzne • Najważniejsi pisarze i ich dzieła • Cechy nowych nurtów w sztuce przełomu wieków • Cechy nowych stylów architektonicznych • Rozwój i znaczenie kultury masowej	XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej.	
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	IV. Ziemie polskie na przełomie XIX i XX w.	(11)			
1.	Skutki powstania styczniowego	1	• Represje i ograniczenie autonomii Polaków po upadku powstania • Przejawy rusyfikacji szkolnictwa • „Noc apuchtinowska”	XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę powstania styczniowego i opisuje jego następstwa.	XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie powstania styczniowego dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego;

			• Represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego • Rozwój polskiego osadnictwa i kultury na Syberii • Powstanie zabajkalskie • Represje na ziemiach zabranych • Znaczenie powstania styczniowego dla świadomości narodowej Polaków	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska.	2) opisuje przykłady działalności Polaków w czasie zesłania na Syberii.
2.	Walka o polską kulturę i szkolnictwo	2	• Kulturkampf i Hakata • Germanizacja szkolnictwa • Niemiecka działalność wywłaszczeniowa • Przykłady oporu Polaków wobec germanizacji (np. wóz Drzymały, strajki we Wrześni) • Rozwój autonomii Polaków w Galicji • System polityczny w Galicji • Znaczenie walki z germanizacją dla podtrzymania narodowej świadomości Polaków	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; [...] 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców; 4) charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) rozpoznaje przejawy odradzania się polskości na Górnym Śląsku, Warmii i Mazurach.
3.	Przemiany społeczno-gospodarcze	1	• Główne założenia i działalność pozytywistów polskich	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: [...]	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń:

			• Praca organiczna i praca u podstaw • Tworzenie legalnych organizacji polskich • Rozwój przemysłu i miast na ziemiach polskich • Problem rozdrobnienia gospodarstw chłopskich • Trudna sytuacja gospodarcza w Galicji • Wykształcenie się proletariatu, inteligencji i burżuazji • Porównanie sytuacji Polaków w poszczególnych zaborach	2) porównuje zmiany zachodzące w sytuacji społeczno-gospodarczej w trzech zaborach; 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców. [...] XXXVI. Kultura i nauka polska w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 1) wyjaśnia specyfikę polskiego pozytywizmu.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem dokończenia procesów uwłaszczeniowych oraz urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne.
4.	Polskie nowoczesne ruchy polityczne	2	• Utworzenie partii Proletariat i jej działalność • Program paryski i utworzenie Polskiej Partii Socjalistycznej • Utworzenie i działalność Socjaldemokracji Królestwa Polskiego • Porównanie założeń nurtu niepodległościowego i antyniepodległościowego; • Działalność Romana Dmowskiego • Powołanie Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego • Główne założenia ruchu narodowego	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców; [...] 5) przedstawia genezę nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy), z uwzględnieniem ich przedstawicieli, w tym: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego i Wojciecha Korfatego.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne; 3) porównuje programy nowoczesnych ruchów politycznych; charakteryzuje dokonania najważniejszych przedstawicieli tych ruchów.

			• Pierwsze inicjatywy pracy na rzecz chłopów • Utworzenie Stronnictwa Ludowego i jego program • Kierunki rozwoju partii ludowych pod zaborami		
5.	Rewolucja 1905 r.	1	• Sytuacja wewnętrzna w Rosji przed rewolucją • Postanowienia Manifestu październikowego • Działalność Organizacji Bojowej PPS • Przebieg strajku generalnego i powstania łódzkiego • Skutki rewolucji w Królestwie Polskim i Rosji • Znaczenie rewolucji dla poszerzenia niezależności Polaków	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców; [...] 6) wyjaśnia genezę, charakter i skutki rewolucji w latach 1905–1907 w Królestwie Polskim.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) porównuje przyczyny i przebieg rewolucji w latach 1905–1907 w Rosji i w Królestwie Polskim; 6) przedstawia rezultaty wystąpień rewolucyjnych i ocenia ich znaczenie.
6.	Kultura i nauka polska na przełomie XIX i XX w.	1	• Główne założenia i twórcy polskiego pozytywizmu • Poglądy warszawskiej i krakowskiej szkoły historycznej • Cechy nurtu i twórcy Młodej Polski • Przykłady różnych stylów w sztuce polskiej • Znaczenie kultury polskiej dla zachowania tożsamości narodowej Polaków	XXXVI. Kultura i nauka polska w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: 1) wyjaśnia specyfikę polskiego pozytywizmu; 2) rozpoznaje dorobek kultury polskiej doby pozytywizmu i Młodej Polski; 3) rozpoznaje najważniejszych ludzi nauki oraz omawia ich dokonania.	XXXVI. Kultura i nauka polska w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje podstawy ideowe i program polskiego pozytywizmu; 2) charakteryzuje różne nurty w sztuce na przełomie XIX i XX w.; 3) ocenia rolę kultury polskiej w dziele zachowania tożsamości narodowej przez Polaków w dobie rusyfikacji i germanizacji; 4) charakteryzuje przejawy ożywienia religijnego w społeczeństwie polskim.

	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	V. I wojna światowa	(10)			
1.	Geneza I wojny światowej	1	• Przyczyny wzrostu międzynarodowych antagonizmów • Zawiązanie trójprzymierza i trójp porozumienia • Kryzysy marokańskie • Przyczyny i skutki wojen bałkańskich • Wyścig zbrojeń	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: 1) wyjaśnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu wojny.	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia najważniejsze konflikty polityczne i militarne poprzedzające I wojnę światową, z uwzględnieniem sytuacji na Bałkanach.
2.	Wielka Wojna	2	• Zamach na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i jego konsekwencje • Plany wojenne stron konfliktu • Ofensywa niemiecka i wojna pozycyjna na froncie zachodnim • Najważniejsze bitwy frontu zachodniego (np. nad Somą, pod Verdun, Ypres) • Najważniejsze działania na froncie wschodnim • Walki na innych frontach	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: 1) wyjaśnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu wojny; 2) opisuje charakter działań wojennych na różnych frontach.	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia przebieg działań wojennych na najważniejszych frontach, dostrzegając zależności między nimi.
3.	Rewolucje w Rosji	1	• Najważniejsze ugrupowania polityczne w Rosji i ich program • Przyczyny i przebieg rewolucji lutowej	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: 4) przedstawia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej w Rosji; 5) wyjaśnia przyczyny klęski państw centralnych i Rosji.	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia przebieg działań wojennych na najważniejszych

			• Działalność Rządu Tymczasowego • Program polityczny Włodzimierza Lenina i bolszewików • Przebieg i konsekwencje rewolucji październikowej • Walka z przeciwnikami politycznymi w czasach rządów bolszewików, represje		frontach, dostrzegając zależności między nimi; 3) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji.
4.	Kłęsa państw centralnych	1	• Totalny charakter wojny i nieograniczona wojna podwodna • Przystąpienie USA do wojny oraz ich rola w zwycięstwie ententy • Przyczyny porażki państw centralnych • Ostatnie ofensywy Wielkiej Wojny • Postanowienia rozejmu w Compiègne • Bilans I wojny światowej	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: [...] 2) opisuje charakter działań wojennych na różnych frontach; 3) wyjaśnia okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych Ameryki do wojny i ich rolę w konflikcie; [...] 5) wyjaśnia przyczyny klęski państw centralnych i Rosji. XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe następstwa I wojny światowej; ocenia straty wojenne.	XXXVII. I wojna światowa. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) przedstawia przebieg działań wojennych na najważniejszych frontach, dostrzegając zależności między nimi; 3) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji.
5.	Sprawa polska podczas I wojny światowej	2	• Założenia koncepcji proaustriackiej i prorosyjskiej	XXXVIII. Sprawa polska w przededniu i podczas I wojny światowej. Uczeń: 1) omawia stosunek państw	XXXVIII. Sprawa polska w przededniu i podczas I wojny światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje polskie

			• Formowanie się i losy Legionów Polskich u boku państw centralnych • Najważniejsze bitwy Polaków stoczone z Rosjanami • Formowanie się polskich oddziałów wojskowych u boku Rosji • Znaczenie Aktu 5 listopada dla sprawy polskiej • Przykłady poparcia dla sprawy polskiej na Zachodzie • Utworzenie i działalność Błękitnej Armii • Działalność Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego na Zachodzie • Utworzenie Rady Regencyjnej	zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny, z uwzględnieniem poboru polskich rekrutów do walczących ze sobą armii; 2) przedstawia koncepcje polskich ugrupowań politycznych wobec nadciągającego konfliktu światowego; 3) analizuje umiędzynarodowienie sprawy polskiej; 4) charakteryzuje przykłady zaangażowania militarnego Polaków podczas wojny, ze szczególnym uwzględnieniem losów Legionów.	przedsięwzięcia polityczne po stronie państw centralnych i ententy; 2) charakteryzuje skalę zniszczeń wojennych na ziemiach polskich.
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	VI. Dwudziestolecie międzywojenne	(16)			
1.	Ład wersalski	2	• Najważniejsze cele zwołania konferencji paryskiej • Postanowienia traktatu wersalskiego • Postanowienia pozostałych traktatów podpisanych z sojusznikami Niemiec	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe następstwa I wojny światowej; ocenia straty wojenne; 2) przedstawia postanowienia	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia postanowienia traktatów pokojowych podpisanych z sojusznikami Niemiec;

			• Utworzenie i podział terytoriów mandatowych • Powstanie i zasady działania Ligi Narodów • Ocena działalności Ligi Narodów i skutki amerykańskiego izolacjonizmu • Postanowienia konferencji waszyngtońskiej	traktatu wersalskiego; wskazuje słabe strony ładu wersalskiego.	2) ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i skutki amerykańskiego izolacjonizmu.
2.	Kryzys demokracji	2	• Przyczyny kryzysu demokracji • Dojście Benita Mussoliniego do władzy • Cechy i najważniejsze założenia faszyzmu • Przykłady totalitarnego charakteru władzy faszystów • Utworzenie Republiki Weimarskiej i jej funkcjonowanie • Postanowienia traktatu w Rapallo • Kryzys demokracji w innych krajach europejskich	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: [...] 3) wyjaśnia znaczenie układów z Rapallo i Locarno dla ładu międzynarodowego; XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia genezę faszyzmu i charakteryzuje faszystowskie Włochy.	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) ocenia sytuację Niemiec w latach 20. XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia zjawisko totalitaryzmu; porównuje systemy totalitarne, charakteryzując ich imperialne cele; 2) wyjaśnia rolę ideologii w systemach totalitarnych i zjawisko kultu jednostki; 3) wyjaśnia przyczyny i opisuje przejawy kryzysu demokracji w okresie między-wojennym; 4) charakteryzuje państwa autorytarne w Europie i na świecie; wyjaśnia różnice między

					totalitaryzmem a autorytaryzmem.
3.	Wielki Kryzys	1	• Przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego • Konsekwencje kryzysu w USA • Skutki kryzysu w innych krajach • Interwencjonizm państwowy • Franklin Delano Roosevelt i polityka Nowego Ładu • Ocena skuteczności walki z kryzysem na świecie	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: [...] 4) charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy.	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) wyjaśnia przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego i ocenia skuteczność metod jego zwalczania na świecie.
4.	Narodziny III Rzeszy	2	• Postanowienia układu w Locarno • Utworzenie NSDAP i dojście Adolfa Hitlera do władzy • Najważniejsze założenia i cechy nazizmu • Przykłady totalitarnego charakteru władzy nazistów i kultu jednostki • Antysemicki charakter działalności nazistów • Znaczenie ideologii i propagandy w utrzymaniu władzy przez Hitlera	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: [...] 4) wyjaśnia znaczenie układów z Rapallo i Locarno dla ładu międzynarodowego. XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje genezę i główne idee niemieckiego narodowego socjalizmu oraz drogę Hitlera do władzy w Niemczech; 4) charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną III Rzeszy Niemieckiej w latach 30.; 5) porównuje funkcjonowanie aparatu terroru w ZSRS i III Rzeszy Niemieckiej.	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 4) ocenia sytuację Niemiec w latach 20. XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia zjawisko totalitaryzmu; porównuje systemy totalitarne, charakteryzując ich imperialne cele; 2) wyjaśnia rolę ideologii oraz masowego terroru jako normalnego instrumentu rządzenia w systemach totalitarnych i zjawisko kultu jednostki.

5.	Totalitaryzm stalinowski	2	• Utworzenie ZSRS • Najważniejsze założenia NEP • Dojście Józefa Stalina do władzy • Skutki kolektywizacji rolnictwa i gwałtowna rozbudowa przemysłu • Przykłady totalitarnego charakteru władzy Stalina i kultu jednostki • Znaczenie ideologii i propagandy w utrzymaniu władzy przez Stalina • Działania ZSRS w ramach tzw. wielkiego terroru • Porównanie cech systemów totalitarnych	XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę powstania państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie międzywojennym; [...] 5) porównuje funkcjonowanie aparatu terroru w ZSRS i III Rzeszy Niemieckiej.	XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia zjawisko totalitaryzmu; porównuje systemy totalitarne, charakteryzując ich imperialne cele; 2) wyjaśnia rolę ideologii oraz masowego terroru jako normalnego instrumentu rządzenia w systemach totalitarnych i zjawisko kultu jednostki; [...] 5) ukazuje skalę wewnętrznych represji w ZSRS w latach 30. (w tym tzw. operację polską NKWD 1937–1938).
6.	Świat w okresie międzywojennym	1	• Rozpad imperium osmańskiego i reformy Atatürka • Migracja Żydów do Palestyny • Podbój Etiopii przez Włochy • Działalność Mohandasa Gandhiego w Indiach • Rywalizacja między nacjonalistami a komunistami w Chinach • Ekspansja Japonii		XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia postanowienia traktatów pokojowych podpisanych z sojusznikami Niemiec. XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje proces marginalizowania Ligi Narodów przez państwa niedemokratyczne; 2) charakteryzuje i ocenia ekspansję Włoch oraz wojnę domową w

					Hiszpanii i jej uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.
7.	Kultura i nauka w latach 20. i 30.	1	• Przykłady rozwoju techniki i motoryzacji w dwudziestoleciu międzywojennym • Rozwój szkolnictwa i walka z analfabetyzmem • Przykłady najważniejszych osiągnięć naukowych • Rozwój kultury masowej i jej znaczenia dla propagowania nowych ideologii • Przykłady nowych stylów sztuki i architektury	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: [...] 5) rozpoznaje dorobek okresu międzywojennego w dziedzinie kultury i nauki.	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) charakteryzuje przemiany cywilizacyjne na świecie w okresie międzywojennym.
8.	Na drodze ku wojnie	2	• Cele polityczne Hitlera i przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego • Utworzenie Małej Ententy i ententy bałkańskiej • Przebieg wojny domowej w Hiszpanii • Przykłady polityki <i>appeasementu</i> stosowanej wobec Hitlera • <i>Anschluss</i> Austrii • Okoliczności zajęcia Sudetów i utworzenia Protektoratu Czech i Moraw • Geneza i postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow	XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń: [...] 4) charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną III Rzeszy w latach 30. XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Uczeń: 1) przedstawia ideologiczne, polityczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej; 2) wyjaśnia wpływ polityki hitlerowskich Niemiec oraz Związku Sowieckiego na rozbijanie systemu wersalskiego;	XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje proces marginalizowania Ligi Narodów przez państwa niedemokratyczne; 2) charakteryzuje i ocenia ekspansję Włoch oraz wojnę domową w Hiszpanii i jej uwarunkowania.

				3) charakteryzuje politykę <i>appeasementu</i> ; 4) wyjaśnia genezę paktu Ribbentrop-Mołotow i przedstawia jego postanowienia.	
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	VII. II Rzeczpospolita	(15)			
1.	Odzyskanie niepodległości	1	• Straty i zniszczenia wojenne na ziemiach polskich • Przykłady ośrodków władz państwowych na ziemiach polskich i ich działalność • Przekazanie władzy Józefowi Piłsudskiemu 11 listopada 1918 r. • Tworzenie nowego rządu i reformy Jędrzeja Moraczewskiego • Postanowienia małej konstytucji • Sprawa polska na konferencji paryskiej	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń: 1) analizuje proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej; 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski.	XXXVIII. Sprawa polska w przededniu i podczas I wojny światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) ocenia skalę zniszczeń wojennych na ziemiach polskich; XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia wewnętrzne i międzynarodowe uwarunkowania odzyskania niepodległości przez Polskę.
2.	Ustalenie granic na zachodzie i południu	1	• Założenia koncepcji federacyjnej i inkorporacyjnej • Przebieg i skutki powstania wielkopolskiego • Okoliczności wybuchu i przebieg powstań śląskich	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń: [...] 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski;	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia wewnętrzne i międzynarodowe uwarunkowania

			• Spór o Śląsk Cieszyński • Okoliczności i przebieg plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu • Powstanie Wolnego Miasta Gdańska	3) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy z Niemcami, z uwzględnieniem powstania wielkopolskiego, powstań śląskich i plebiscytów.	odzyskania niepodległości przez Polskę; 2) wyjaśnia genezę powstania wielkopolskiego 1918–1919 i ocenia jego znaczenie dla przebiegu walk o granice i niepodległość Polski; [...] 5) charakteryzuje proces formowania się granic z Czechosłowacją i Litwą; 6) omawia sposoby upamiętnienia heroizmu Polaków na przykładzie Grobu Nieznanego Żołnierza, Cmentarza Obrońców Lwowa, Muzeum Powstań Śląskich, Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918–1919.
3.	Walki o granicę na wschodzie	2	• Przebieg wojny polsko-ukraińskiej • Przyczyny wojny polsko-bolszewickiej • Sojusz z Ukrainą i Republiką Ludową • Kontrofensywa Michaiła Tuchaczewskiego • Przebieg i znaczenie Bitwy Warszawskiej • Postanowienia traktatu ryskiego • Konflikt polsko-litewski i przyłączenie Wileńszczyzny do Polski	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń: [...] 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski; [...] 5) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej; 6) porównuje kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej.	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) opisuje genezę i przebieg wojny polsko-bolszewickiej oraz jej powiązanie z kwestią ukraińską i litewską; 4) ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej; 5) charakteryzuje proces formowania się granic z Czechosłowacją i Litwą; 6) omawia sposoby upamiętnienia heroizmu Polaków na przykładzie Grobu Nieznanego Żołnierza, Cmentarza Obrońców Lwowa, Muzeum Powstań Śląskich, Muzeum

					Powstania Wielkopolskiego 1918–1919.
4.	Pierwsze lata II Rzeczypospolitej	1	- Najważniejsze ugrupowania polityczne II RP, ich liderzy i programy - Postanowienia konstytucji marcowej - Wyniki wyborów z 1922 r. i zabójstwo prezydenta Narutowicza - Konsekwencje traktatów w Rapallo i Locarno dla Polski - Sojusz z Francją i Rumunią - Rozpad rządów Wincentego Witosa i Władysława Grabskiego	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń: 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje ustrój i rzeczywistość polityczną w II Rzeczypospolitej przed przewrotem majowym i po nim; 2) charakteryzuje politykę zagraniczną II Rzeczypospolitej; 3) ocenia wpływ Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego oraz innych polityków na kształt II Rzeczypospolitej; porównuje ich wizje Polski.
5.	Zamach majowy i rządy sanacji	2	- Przyczyny i przebieg zamachu majowego - Postanowienia noweli sierpniowej - Rola Piłsudskiego w czasie zamachu majowego i podczas rządów sanacji - Powstanie BBWR i Centrolewu - Cechy rządów sanacyjnych - Postanowienia konstytucji kwietniowej - Układy o nieagresji z ZSRS i III Rzeszą	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe (nowela sierpniowa, konstytucja kwietniowa z 1935 r.); 3) charakteryzuje życie polityczne w Polsce w czasie rządów sanacyjnych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje ustrój i rzeczywistość polityczną w II Rzeczypospolitej przed przewrotem majowym i po nim; [...] 3) ocenia wpływ Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego oraz innych polityków na kształt II Rzeczypospolitej; porównuje ich wizje Polski.
6.	Społeczeństwo i gospodarka II RP	2	Sytuacja na ziemiach zaborów po odzyskaniu niepodległości	XLIII. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:	XLIII. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

			• Struktura narodowościowa II Rzeczypospolitej • Główne wyznania II Rzeczypospolitej • Państwo polskie a poszczególne mniejszości narodowe – problemy i sukcesy • Emigracja polska na świecie • Ocena polityki społecznej II Rzeczypospolitej • Trudności gospodarcze po odzyskaniu niepodległości • Reformy Władysława Grabskiego • Reforma rolna • Wojna celna z Niemcami • Reformy Eugeniusza Kwiatkowskiego • Budowa COP • Ocena polityki gospodarczej II Rzeczypospolitej	1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń, uwzględniając „dziedzictwo” pozaborowe; 2) charakteryzuje strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej, uwzględniając jego wielonarodowy, wielokulturowy i wieloreligijny charakter; 3) omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich; 4) charakteryzuje i ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w II Rzeczypospolitej, z uwzględnieniem problemu reformy rolnej; 2) analizuje stosunki narodowościowe i religijne na obszarze II Rzeczypospolitej; 3) ocenia politykę gospodarczą i społeczną władz II Rzeczypospolitej.
7.	Kultura i nauka międzywojennej Polski	1	• Rozwój szkolnictwa w Polsce • Najważniejsze polskie instytucje i osiągnięcia naukowe • Przykłady twórców sztuki i literatury międzywojennej oraz ich dzieła • Rozwój kultury masowej w Polsce	XLIV. Kultura i nauka w okresie II Rzeczypospolitej. Uczeń: rozpoznaje osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki z okresu II Rzeczypospolitej oraz ich twórców.	XLIV. Kultura i nauka w okresie II Rzeczypospolitej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje proces upowszechniania oświaty w II Rzeczypospolitej; 2) charakteryzuje przejawy kultury masowej w Polsce międzywojennej.

			- Sukcesy sportowe II Rzeczypospolitej - Dorobek polskiej kultury, nauki i sportu na tle europejskim		
8.	Ostatnie lata II Rzeczypospolitej	2	- Zmiany w obozie sanacji po śmierci Józefa Piłsudskiego - Utworzenie Ozonu - Działalność ugrupowań opozycyjnych - Konflikt polsko-litewski - Zajęcie Zaolzia - Żądania III Rzeszy wobec Polski - Ocena polskiej polityki zagranicznej - Wpływ wydarzeń na świecie na kształtowanie się polityki II Rzeczypospolitej	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje życie polityczne w Polsce w czasie rządów sanacyjnych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje politykę zagraniczną II Rzeczypospolitej; 3) ocenia wpływ Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego oraz innych polityków na kształt II Rzeczypospolitej; porównuje ich wizje Polski.
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			

Klasa IV

Lekcja Nr	Tytuł rozdziału/lekcji	Liczba godzin	Najważniejsze treści	Treści z podstawy programowej – zakres podstawowy	Treści z podstawy programowej – zakres rozszerzony
	I. II wojna światowa				
1.	Napaść III Rzeszy na Polskę	2	- Przygotowania do wojny i siły obydwu stron - Niemiecki plan wojny błyskawicznej - Propaganda niemiecka i	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń: 1) charakteryzuje położenie	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń: spełnia wymagania określone dla

			prowokacja gliwicka - Kolejne etapy walk we wrześniu 1939 r. (do 17 września). - Postawa aliantów wobec agresji niemieckiej	międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę; 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu; [...] 6) wyjaśnia przyczyny przegrania przez Polskę wojny obronnej.	zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 1) porównuje potencjał walczących stron; 2) ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny obronnej w 1939 r.; 3) przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej;
2.	Agresja sowiecka i koniec walk	1	- Propaganda sowiecka - Agresja ZSRS 17 września 1939 r. - Postawa aliantów wobec agresji sowieckiej - Walki na Wschodzie - Obrona Warszawy - Ewakuacja władz państwowych - Zakończenie walk - Bilans września 1939 r.	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń: [...] 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę; 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców,	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 1) porównuje potencjał walczących stron; 2) ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny

				uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu; 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; [...] 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej.	obronnej w 1939 r.; 3) przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej; 4) wskazuje przykłady współpracy między okupantami.
3.	Ekspansja Hitlera i Stalina	1	- Ekspansja ZSRS w latach 1939–1941 – atak na Finlandię, zajęcie państw bałtyckich - Atak III Rzeszy na kraje skandynawskie - Klęska Francji w 1940 r. i jej znaczenie - Bitwa o Anglię - Podbój Bałkanów przez Hitlera	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: 1) charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw; 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia współpracę hitlerowskich Niemiec i ZSRS w latach 1939–1941; 2) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i innych frontach II wojny światowej;
4.	Atak III Rzeszy na ZSRS	1	Przyczyny wojny niemiecko-sowieckiej Armie walczących stron Wybuch wojny – sukcesy niemieckie, wojna błyskawiczna na froncie wschodnim Bitwa pod Moskwą i obrona Leningradu Bitwa pod Stalingradem	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: 1) charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw; 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); 3) charakteryzuje politykę	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia współpracę hitlerowskich Niemiec i ZSRS w latach 1939–1941; 2) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i innych frontach II

				hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy, z uwzględnieniem różnic w modelach polityki okupacyjnej realizowanej przez Niemcy na wschodzie i zachodzie; 4) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi; 5) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) oraz przedstawia ich ustalenia;	wojny światowej; 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji; 4) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej oraz jeńców wojennych, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji.
5.	Wojna poza Europą	1	Walki w Afryce Zwycięstwo aliantów w Afryce Bitwa o Atlantyk Sytuacja na Dalekim Wschodzie Atak japoński na Pearl Harbor Ekspansja japońska i bitwa pod Midway	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: 1) charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw; 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); 3) charakteryzuje politykę hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy, z uwzględnieniem różnic w modelach polityki okupacyjnej realizowanej przez Niemcy na wschodzie i zachodzie; 4) wyjaśnia przyczyny klęski	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i innych frontach II wojny światowej; 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji; 4) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej oraz jeńców wojennych, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji.

				państw Osi; 5) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) oraz przedstawia ich ustalenia;	
6.	Polityka okupacyjna III Rzeszy	1	Polityka rasowa III Rzeszy Polityka wobec okupowanych terenów Okupacja Europy Zachodniej i krajów skandynawskich Niemieckie zbrodnie w Europie Wschodniej Problem kolaboracji z Niemcami Ruch oporu	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: [...] 4) charakteryzuje politykę hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy, z uwzględnieniem różnic w modelach polityki okupacyjnej realizowanej przez Niemcy na wschodzie i na zachodzie; XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: 1) przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych przez Niemcy hitlerowskie; [...]	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej oraz jeńców wojennych, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji. XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i antysemityzmu oraz ich związek z hasłami naukowości, nowoczesności i postępu;
7.	Holokaust	1	- Polityka niemiecka wobec ludności żydowskiej - Początki prześladowań – getta - Działalność Einsatzgruppen - Zagłada - Obozy zagłady i ich	XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: 1) przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych przez Niemcy	XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i

			działalność - Żydzi wobec Holokaustu - Postawy wobec zagłady Żydów - Porajmos – zagłada Romów i Sinti	hitlerowskie; 2) charakteryzuje etapy eksterminacji Żydów (dyskryminacja, stygmatyzacja, izolacja, zagłada); 3) opisuje położenie ludności żydowskiej oraz formy oporu, na przykładzie powstania w getcie warszawskim; 4) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego i społeczności międzynarodowej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem Sprawiedliwych, na przykładzie Ireny Sendlerowej, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów.	antysemityzmu oraz ich związek z hasłami naukowości, nowoczesności i postępu; 2) przedstawia i omawia działania rządu Rzeczypospolitej Polskiej wobec tragedii Zagłady.
8.	Droga do zwycięstwa	1	Powstanie koalicji antyhitlerowskiej Konferencja Wielkiej Trójki w Teheranie Walki na froncie wschodnim w latach 1943–1944 Lądowanie aliantów we Włoszech Otwarcie frontu zachodniego	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: [...] 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); [...] 4) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi; 5) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) oraz	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i innych frontach II wojny światowej; 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji;

				przedstawia ich ustalenia;	
9.	Koniec II wojny światowej	1	- Konferencja w Jałcie - Sytuacja na frontach w Europie w 1945 r. - Kapitulacja III Rzeszy - Wojna na Pacyfiku - Ofensywa amerykańska na Pacyfiku – zrzućenie bomb atomowych - Kapitulacja Japonii	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: [...] 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); [...] 4) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi; 5) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) oraz przedstawia ich ustalenia.	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i innych frontach II wojny światowej; 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji;
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	II. Polacy podczas II wojny światowej				
1.	Pod dwiema okupacjami	1	- Podział ziem polskich przez okupantów - Ziemie okupowane przez III Rzeszę - Okupacja sowiecka i represje - Sytuacja dzieci i młodzieży pod okupacją sowiecką - Deportacje w głąb ZSRS - Zbrodnia katyńska - Miejsca zbrodni sowieckich – Katyń, Miednoje, Charków - Postawy wobec okupanta	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:[...] 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; XLVIII. Polska pod okupacją	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) wskazuje przykłady współpracy między okupantami. XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń: spełnia wymagania dla zakresu

			sowieckiego	niemiecką i sowiecką. Uczeń: 1) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; 2) wymienia i charakteryzuje przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich – zarówno tych o wymiarze ogólnokrajowym (np. zbrodnia katyńska, Auschwitz-Birkenau), jak i regionalnym (np. Palmiry, Piaśnica, Ponary); 3) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności polskiej; [...] 5) charakteryzuje różne postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów, wymienia przykłady heroizmu Polaków; 6) charakteryzuje sytuację i postawy dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką; 7) omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizmu Polaków na przykładzie:	podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia decyzje władz okupacyjnych dotyczące terytorium Rzeczypospolitej i jej ludności; [...] 3) porównuje oraz ocenia założenia i metody polityki III Rzeszy Niemieckiej i Związku Sowieckiego w okupowanej Polsce.
--	--	--	-------------	---	---

				a) Muzeum Powstania Warszawskiego, b) Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, c) Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu.	
2.	Terror hitlerowski	1	- Początek represji - Okupacja ziem wcielonych do III Rzeszy - Generalne Gubernatorstwo - państwo terroru - Generalny Plan Wschodni - Powstanie na Zamojszczyźnie - Porównanie sowieckiego i niemieckiego systemu terroru	XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń: 1) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; 2) wymienia i charakteryzuje przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich – zarówno tych o wymiarze ogólnokrajowym (np. zbrodni katyńska, Auschwitz-Birkenau), jak i regionalnym (np. Palmiry, Piaśnica, Ponary); 3) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności polskiej; [...] 5) charakteryzuje różne postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów,	XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń: spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia decyzje władz okupacyjnych dotyczące terytorium Rzeczypospolitej i jej ludności; [...] 3) porównuje oraz ocenia założenia i metody polityki III Rzeszy Niemieckiej i Związku Sowieckiego w okupowanej Polsce. XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i antysemityzmu oraz ich związek z

				wymienia przykłady heroizmu Polaków; 6) charakteryzuje sytuację i postawy dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką; 7) omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizmu Polaków na przykładzie: a) Muzeum Powstania Warszawskiego, b) Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, c) Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu. XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: 1) przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych przez Niemcy hitlerowskie; [...] 4) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego i społeczności międzynarodowej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem Sprawiedliwych, na przykładzie Ireny Sendlerowej, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów.	hasłami naukowości, nowoczesności i postępu; [...]
--	--	--	--	--	---

3.	Spółeczeństwo polskie pod okupacją	1	- Walka z polskością - Zmiany w życiu codziennym - Sytuacja dzieci i młodzieży - Opór czy kolaboracja - Walka cywilna - Polacy wobec Holokaustu	XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń: 1) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; [...] 3) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności polskiej; [...] 5) charakteryzuje różne postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów, wymienia przykłady heroizmu Polaków; 6) charakteryzuje sytuację i postawy dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką; XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: 1) przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych przez Niemcy hitlerowskie; [...] 4) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego i społeczności międzynarodowej	XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń: spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) porównuje oraz ocenia założenia i metody polityki III Rzeszy Niemieckiej i Związku Sowieckiego w okupowanej Polsce. XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i antysemityzmu oraz ich związek z hasłami naukowości, nowoczesności i postępu; 2) przedstawia i omawia działania rządu Rzeczypospolitej Polskiej wobec tragedii Zagłady
----	------------------------------------	---	--	--	---

				wobec Holokaustu, z uwzględnieniem Sprawiedliwych, na przykładzie Ireny Sendlerowej, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów.	
4.	Polskie władze na emigracji	1	- Powstanie rządu na emigracji - Władze polskie we Francji - Układ Sikorski-Majski - Spór o armię polską w ZSRS - Sprawa katyńska - Działalność polskich komunistów	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:[...] 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: 1) omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie; 2) ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli polskich znajdujących się pod okupacją sowiecką; [...] 4) analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej; LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: 2) charakteryzuje okoliczności i	L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje położenie rządu Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej; 2) charakteryzuje losy armii gen. Władysława Andersa; [...]

				etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów; [...]	
5.	Polskie Państwo Podziemne	1	- Ruch oporu w Polsce - Powstanie zbrojnego podziemia - Struktury cywilne podziemia - Działalność ZWZ-AK - Partyzantka - Rzeź wołyńska	L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: [...] 5) charakteryzuje organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego; 6) charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów; XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń: 1) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; [...] 4) wyjaśnia przyczyny i znaczenie konfliktu polsko-ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej; 5) charakteryzuje różne postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów, wymienia przykłady heroizmu Polaków;	XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń: spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: 2) wyjaśnia rolę okupantów w zaognianiu trudnych relacji polsko-litewskich i polsko-ukraińskich; L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

				6) charakteryzuje sytuację i postawy dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką; [...]	
6.	Plan „Burza” i powstanie warszawskie	1	- Założenia i przebieg akcji „Burza” - Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego - Wybuch walk i ich przebieg - Ludobójstwo na Woli - Mocarstwa wobec powstania - Zakończenie powstania - Zniszczenie Warszawy	L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: [...] 4) analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej; [...] 6) charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów; 7) omawia uwarunkowania i cele akcji „Burza”; 8) charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, charakter przebiegu walk, położenie ludności cywilnej, ludobójstwo na Woli, następstwa powstania, postawę aliantów zachodnich i Związku Radzieckiego).	L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje położenie rządu Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej;
7.	Sprawa polska pod koniec wojny	1	- Sprawa polska w Teheranie - Polska lubelska - Konferencja w Jałcie - Represje wobec polskiego podziemia	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: 6) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta,	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 2) omawia narodziny i działalność

			- Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	Poczdam) i przedstawia ich ustalenia. L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: 1) omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie; LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów; [...]	Wielkiej Koalicji; L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje położenie rządu Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej;
8.	Polacy w koalicji antyhitlerowskiej	1	- Polska armia we Francji - Bitwa o Narvik - Odbudowa wojsk w Wielkiej Brytanii - Polacy w bitwie o Anglię - Bitwa pod Tobrukiem - Polacy na froncie zachodnim - Szlak armii Andersa - Polska armia u boku ZSRS,	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń: 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: 1) omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie; 2) ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli	L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje losy armii gen. Władysława Andersa; 3) charakteryzuje działania polskich formacji wojskowych na różnych frontach II wojny światowej.

				polskich znajdujących się pod okupacją sowiecką; 3) przedstawia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej; 4) analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej; [...]	
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	III. Świat podczas zimnej wojny				
1.	Powojenny świat	2	- Skutki II wojny światowej - Konferencja w Poczdamie - Procesy zbrodniarzy wojennych - Paryskie traktaty pokojowe - Powstanie ONZ - Nowe supermocarstwa	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie (wojna w Korei, problem niemiecki); [...]	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje zagadnienia związane z osądzeniem zbrodni wojennych popełnionych podczas II wojny światowej; 2) ocenia działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie; [...] 5) przedstawia przemiany kulturowe i cywilizacyjne na świecie w latach zimnej wojny.
2.	Początek zimnej wojny	2	- Ekspansja komunizmu w Europie - Doktryna Trumana	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: 1) charakteryzuje polityczne,	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: spełnia wymagania określone dla

			- Wojna domowa w Grecji - Plan Marshalla - Konferencja w Szklarskiej Porębie - Okupacja Niemiec i Austrii - I kryzys berliński - Powstanie dwóch państw niemieckich - Powstanie berlińskie - Budowa muru berlińskiego - NATO i układ warszawski - Rywalizacja mocarstw	społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie (wojna w Korei, problem niemiecki); 3) wyjaśnia genezę NATO i Układu Warszawskiego; 4) omawia proces sowyetyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej i opór wobec komunizmu (Berlin – 1953 r., Węgry – 1956 r., Czechosłowacja – 1968 r.); [...]	zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) ocenia działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie; [...]
3.	Blok wschodni po śmierci Stalina	1	- ZSRS po II wojnie światowej - Walka o władzę w ZSRS - Odwilż w bloku wschodnim - Powstanie węgierskie - Odprężenie w stosunkach międzynarodowych - Praska Wiosna	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; [...] 3) wyjaśnia genezę NATO i Układu Warszawskiego; 4) omawia proces sowyetyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej i opór wobec komunizmu (Berlin – 1953 r., Węgry – 1956 r., Czechosłowacja – 1968 r.); [...]	

4.	Daleki Wschód po II wojnie światowej	1	- Wojna domowa w Chinach - Polityka wewnętrzna Mao Zedonga - Okupacja i rozwój Japonii - Wojna koreańska - Korea Północna i Południowa	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie (wojna w Korei, problem niemiecki); [...] 5) charakteryzuje skutki przejęcia władzy w Chinach przez komunistów. LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce; [...]	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 2) ocenia działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie; [...] 4) omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej; charakteryzuje system maoistowski; [...]
5.	Dekolonizacja Afryki i Azji	1	- Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego - Konflikt indochiński - Powstanie Indii i Pakistanu - Wojna w Algierze - Dekolonizacja Afryki - Kraje Trzeciego Świata	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce; 2) wyjaśnia przyczyny i przedstawia skutki konfliktów zimnowojennych, w tym: wojny w Wietnamie, kryzysu kubańskiego	LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje tzw. rok Afryki; 2) wyjaśnia przyczyny i uwarunkowania rozwoju terroryzmu w Europie i na świecie.

				oraz wojny w Afganistanie; 3) wyjaśnia charakter konfliktów na Bliskim Wschodzie, ze szczególnym uwzględnieniem konfliktu arabsko-izraelskiego; 4) charakteryzuje genezę i etapy integracji europejskiej.	
6.	Konflikty na Bliskim Wschodzie	1	- Powstanie państwa żydowskiego - Kryzys sueski - Wojna sześciodniowa - Wojna Jom Kippur - Układ w Camp David - Organizacja Wyzwolenia Palestyny - Rewolucja islamska w Iranie	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: [...] 3) wyjaśnia charakter konfliktów na Bliskim Wschodzie, ze szczególnym uwzględnieniem konfliktu arabsko-izraelskiego; [...]	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) wyjaśnia okoliczności utworzenia państwa Izrael i genezę konfliktu arabsko-izraelskiego; LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia przyczyny i uwarunkowania rozwoju terroryzmu w Europie i na świecie.
7.	Zimna wojna w latach 60. i 70.	1	- Rywalizacja Wschód-Zachód - Wyścig zbrojeń - Kryzys kubański - Wojna w Wietnamie - Konflikty w Laosie i Kambodży	LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: 1) wyjaśnia genezę i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce; 2) wyjaśnia przyczyny i	

			- Wzrost wpływów ZSRS na świecie - Polityka odprężenia	przedstawia skutki konfliktów zimnowojennych, w tym: wojny w Wietnamie, kryzysu kubańskiego oraz wojny w Afganistanie; LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń: 1) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie najważniejszych przemian naukowo-technicznych na świecie po II wojnie światowej; [...]	
8.	USA i Europa Zachodnia podczas zimnej wojny	1	- RFN i Włochy - Stare mocarstwa - Rewolucja goździków - Zmiany w Grecji i Hiszpanii - Początki integracji europejskiej - Od EWG do Rady Europejskiej - Stany Zjednoczone w latach 60. - Ameryka po wojnie wietnamskiej	LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: [...] 4) charakteryzuje genezę i etapy integracji europejskiej.	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) przedstawia przemiany kulturowe i cywilizacyjne na świecie w latach zimnej wojny.
9.	Przemiany społeczne i kulturowe	1	- Rewolucja obyczajowa - Muzyka rockowa - Ruchy kontestatorskie - Bunt studentów - Ruchy feministyczne - Terroryzm polityczny - Walka z segregacją rasową - Przemiany w Kościele	LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń: 1) analizuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej; 2) charakteryzuje tło kulturowe oraz konsekwencje rewolty studenckiej i rewolucji seksualnej	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) przedstawia przemiany kulturowe i cywilizacyjne na świecie w latach zimnej wojny.

			katolickim – II Sobór Watykański	przełomu lat 60. i 70..	LI. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia znaczenie Soboru Watykańskiego II oraz tzw. reform posoborowych dla działalności Kościoła katolickiego w świecie i idei ekumenizmu;
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
R.IV	Polska pod władzą komunistów				
1.	Początki rządów komunistów	1	- Nowe granice i ocena skutków ich zmian - Straty demograficzne, gospodarcze i kulturowe oraz ich skutki - Przesiedlenia ludności - Represje nowych władz wobec opozycji (terror fizyczny, propaganda, cenzura) - Walka z ukraińskim podziemiem i - Akcja „Wisła” - Pogrom kielecki i jego reperkusje - Przejęcie władzy w państwie przez komunistów	LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: 1) opisuje straty demograficzne, terytorialne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej; 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów; [...]	LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia następstwa społeczno-gospodarcze zmiany granic państwa polskiego; [...]

			- Referendum ludowe - Wybory do Sejmu Ustawodawczego - Postawa Kościoła katolickiego wobec nowej sytuacji politycznej		
2.	Opór wobec nowej władzy	1	- Opozycja wobec władzy komunistycznej - Obława augustowska - rząd Rzeczypospolitej na uchodźstwie - Podziemie antykomunistyczne w kraju - Opór wobec komunistów	LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: [...] 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów; 3) omawia przejawy oporu społecznego wobec komunizmu, w tym działalność opozycji legalnej oraz podziemia antykomunistycznego; [...]	LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) omawia sytuację polskiej emigracji politycznej.
3.	Powojenna odbudowa kraju	1	- Straty wojenne i ich skutki - Odbudowa Warszawy - Reforma rolna i próba kolektywizacji - Nacjonalizacja - Handel - Ocena projektów i realizacji reform gospodarczo-społecznych - Plan trzyletni i jego skutki - Przemiany w szkolnictwie	LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: 1) opisuje straty demograficzne, terytorialne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej; [...] 4) charakteryzuje okres odbudowy oraz ocenia projekt i realizację reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu oraz handlu.	LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia następstwa społeczno-gospodarcze zmiany granic państwa polskiego; [...]
4.	Stalinizm w Polsce	1	- Powstanie PZPR - Kult jednostki	LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–	LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń:

			- Prześladowania Kościoła katolickiego - Terror stalinowski i jego przykłady - Indoktrynacja młodzieży - Konstytucja PRL 1952 - Plan sześcioletni - jego założenia i realizacja - Propaganda komunistyczna - Socrealizm – jego założenia i przykłady	1948). Uczeń: [...] 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów; [...] LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń: 1) charakteryzuje proces sowyetyzacji na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej; 2) charakteryzuje terror stalinowski; 3) opisuje relacje państwo – Kościół w okresie stalinizmu;	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia założenia propagandy komunistycznej i charakteryzuje cechy sztuki socrealizmu; 2) ocenia efekty społeczne i gospodarcze planu sześcioletniego;
5.	Odwilż i polski październik	1	- Przyczyny i początki odwilży - Antykomunistyczny bunt w - Poznaniu – jego przyczyny i przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca - Polski Październik - Początek rządów Gomułki - Sytuacja gospodarcza	LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń: [...] 4) wyjaśnia przyczyny, postulaty i następstwa poznańskiego czerwca oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r. LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń: [...] 3) rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej.	LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje przejawy odwilży popaździernikowej.
6.	Mała stabilizacja	2	- Rządy Władysława Gomułki - Polityka zagraniczna PRL	LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń: 1) charakteryzuje system	LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń: spełnia wymagania określone dla

			- Życie codzienne - Postawy społeczeństwa wobec rządów Gomułki - Pozycja Kościoła katolickiego - Konflikt władzy z Kościołem - Marzec 1968 r. i jego skutki - Opozycja lat 60. - Interwencja w Czechosłowacji - Grudzień '70 na Wybrzeżu	władzy w latach 60. i 70. w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS; 2) opisuje proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej; 3) wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970 i 1976; 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego oraz papieża Jana Pawła II i jego wpływu na przemiany w Polsce; [...]	zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje postawy społeczne wobec władzy komunistycznej (od negacji i oporu po przystosowanie i współpracę); [...]
7.	Rządy Gierka	1	- Początki rządów Gierka - Gospodarka lat 70. - Polityka zagraniczna Gierka - Zmiany w konstytucji - Propaganda sukcesu	LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń: 1) charakteryzuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS; 2) opisuje proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej; 3) wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970 i 1976; [...]	LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje postawy społeczne wobec władzy komunistycznej (od negacji i oporu po przystosowanie i współpracę);
8.	Początek opozycji	1	- Przyczyny niepowodzeń	LVII. Polska w latach 1957–1981.	LVII. Polska w latach 1957–1981.

	demokratycznej		gospodarczych - Kryzys gospodarczy i społeczny - Wydarzenia 1976 r. - Opozycja lat 70. - Powstanie niezależnego ruchu wydawniczego - Relacje z Kościołem - Wybór Karola Wojtyły na papieża - I pielgrzymka Jana Pawła II do Polski i jej skutki - Polska pod koniec lat 70.	Uczeń: 1) charakteryzuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i stopień uzależnienia od ZSRG; [...] 3) wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970 i 1976; 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego oraz papieża Jana Pawła II i jego wpływu na przemiany w Polsce; 5) charakteryzuje i ocenia działalność opozycji politycznej w latach 1976– 1980; [...]	Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje postawy społeczne wobec władzy komunistycznej (od negacji i oporu po przystosowanie i współpracę); [...]
9.	Powstanie NSZZ Solidarność	1	- Początek strajków - Sierpień 1980 - Powstanie NSZZ „Solidarność” - I Zjazd NSZZ „Solidarność” - „Karnawał „Solidarności” i jego znaczenie - Najważniejsze postacie „Solidarności” - Władza wobec „Solidarności” - Rola papieża Jana Pawła II i jego wpływ na przemiany w Polsce	LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń: [...] 2) opisuje proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej; [...] 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 r.; 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne	LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje postawy społeczne wobec władzy komunistycznej (od negacji i oporu po przystosowanie i współpracę); 2) przedstawia najważniejsze postacie „Solidarności” (z perspektywy ogólnopolskiej i lokalnej).

			- Zamach na papieża Jana Pawła II i śmierć prymasa Stefana Wyszyńskiego - Na drodze do konfrontacji	w Polsce i w Europie.	
10.	Stan wojenny	2	- Wprowadzenie stanu wojennego - Opór społeczeństwa - Pacyfikacja kopalni „Wujek” - Podziemna działalność „Solidarności” - Zmiany na szczeblach władzy - Protesty społeczne - Powstanie i działalność „Solidarności Walczącej” - Postawa Kościoła katolickiego - Działalność i śmierć bł. Ks. Jerzego Popiełuszki - Polska gospodarka - Zniesienie stanu wojennego	LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń: [...] 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie. LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny i skutki wprowadzenia stanu wojennego oraz formy oporu społecznego; [...]	LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia międzynarodową reakcję na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; 2) opisuje relacje państwo – Kościół w latach 80., z uwzględnieniem postaci ks. Jerzego Popiełuszki; 3) opisuje znaczenie Kościoła katolickiego dla samoorganizacji Polaków po 13 grudnia 1981 r.; [...]
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			
	V. Świat na przełomie XX i XXI w.				
1.	Blok komunistyczny i państwa zachodnie	2	Blok wschodni w latach 70. i 80. Gospodarka Jugosławii i Węgier Rozwiązanie RWPG Konflikt w Afganistanie	LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia przyczyny i przedstawia skutki konfliktów zimnowojennych, w tym: wojny w Wietnamie, kryzysu kubańskiego oraz wojny w Afganistanie	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-

			ZSRS w latach 80. Katastrofa w Czarnobylu Stany Zjednoczone w latach 70. i 80. Program gwiazdnych wojen Kryzysy naftowe Europa Zachodnia w latach 80.	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 1989–1991; [...]	Wschodniej i transformacji ustrojowej tych państw; [...]
2.	Jesień Narodów	1	Akt końcowy KBWE i jego znaczenie Zjednoczenie Niemiec Upadek muru berlińskiego Aksamitna rewolucja – geneza, przebiegi i skutki Jesień Narodów – upadek komunizmu w Europie Wschodniej	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 1989–1991; [...]	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i transformacji ustrojowej tych państw; [...]
3.	Rozpad ZSRS	1	Upadek ZSRS Republiki nadbałtyckie Rosja po upadku ZSRS Konflikty w byłym ZSRS Wojny czeczeńskie Gruzja Problemy współczesnej Ukrainy Kryzys krymski	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 1989–1991; 2) charakteryzuje procesy integracyjne oraz dezintegracyjne w Europie.	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i transformacji ustrojowej tych państw; [...] 3) charakteryzuje nowe zagrożenia dla ładu międzynarodowego.
4.	Europa na przełomie XX i XXI w.	1	Nowa rzeczywistość na świecie	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń:	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń:

			Rozpad Jugosławii Konflikt w Kosowie Integracja europejska Partnerstwo dla pokoju Działania NATO po 1989 r.	[...] 2) charakteryzuje procesy integracyjne oraz dezintegracyjne w Europie.	spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i transformacji ustrojowej tych państw; [...] 3) charakteryzuje nowe zagrożenia dla ładu międzynarodowego.
5.	Świat u progu XXI w.	1	- Konflikty wewnętrzne i zewnętrzne na Bliskim Wschodzie - Konflikty irackie - Kurdowie i ich dążenie do suwerenności - USA w latach 90. XX w. - Przemiany we współczesnych Chinach - Tygrysy azjatyckie - Arabska Wiosna Ludów – geneza, przebieg i skutki - Współczesne konflikty w Afryce - Wojna z terroryzmem i jej konsekwencje	LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń: 1) analizuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej; [...]	LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń: spełnia wymagania dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia przyczyny i uwarunkowania rozwoju terroryzmu w Europie i na świecie. LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje najważniejsze współczesne zagrożenia cywilizacyjne; [...] 3) wyjaśnia przyczyny wzrostu znaczenia islamu we współczesnym świecie, z uwzględnieniem rozwoju ruchów fundamentalistycznych;

					4) charakteryzuje rolę kultury masowej i sportu we współczesnym świecie LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia przyczyny rosnącego znaczenia Chin w świecie współczesnym; 3) charakteryzuje nowe zagrożenia dla ładu międzynarodowego.
6.	Przemiany gospodarcze i cywilizacyjne	1	- Rozwój komputeryzacji i internetu - Rozwój telekomunikacji - Globalizacja - Problemy demograficzne i migracje - Zagrożenia zdrowotne i ekologiczne - Przemiany obyczajowe i kulturowe - Rola religii we współczesnym świecie	LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń: 1) analizuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej; [...]	LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje najważniejsze współczesne zagrożenia cywilizacyjne; [...] 4) charakteryzuje rolę kultury masowej i sportu we współczesnym świecie
	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie	3			

	sprawdzianu				
	VI. Polska i Polacy w epoce przemian				
1.	Schyłek PRL	1	Sytuacja po zniesieniu stanu wojennego Postawa Kościoła katolickiego Protesty w 1988 r. Opozycja antykomunistyczna Kultura alternatywna w latach 80. Spotkania w Magdalence Debata Miodowicz-Wałęsa Nieudane próby reform gospodarczych	LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu, opisuje i ocenia jego skutki; 3) rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej.	LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) opisuje relacje państwo – Kościół w latach 80., z uwzględnieniem postaci ks. Jerzego Popiełuszki; [...] 4) charakteryzuje realia życia codziennego w PRL lat 80.
2.	Polska droga do wolności	1	Okrągły Stół Wybory parlamentarne i prezydenckie Sytuacja latem 1989 r. Rząd Tadeusza Mazowieckiego Koniec PZPR Wybory prezydenckie w 1990 r. Gabinet Jana Krzysztofa Bieleckiego	LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu, opisuje i ocenia jego skutki; [...] LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń: 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania;	LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.; 3) charakteryzuje polityczne spory o kształt wolnej Polski; [...]
3.	III Rzeczpospolita	1	- Zmiany polityczne w III Rzeczypospolitej i ich	LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie	LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX

			uwarunkowania międzynarodowe - Polityczne spory o kształt wolnej Polski - Rozpad obozu solidarnościowego - Problem demokunizacji i lustracji w Polsce - Wybory parlamentarne i rząd Jana Olszewskiego - Rządy lewicy - Polska w drugiej połowie lat 90. - Konstytucja RP - Ocena procesu transformacji ustrojowej	XX i XXI wieku. Uczeń: 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania; 2) ocenia proces transformacji ustrojowej i gospodarczej; [...] 4) charakteryzuje główne przemiany kulturowe, polityczne, społeczne i gospodarcze w Polsce w XXI w	i XXI wieku. Uczeń: 1) wyjaśnia kontrowersje wokół problemu dekomunizacji i lustracji; 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.; 3) charakteryzuje polityczne spory o kształt wolnej Polski; [...]
4.	Przemiany gospodarcze i społeczne	1	- Sytuacja społeczna w latach 90. - Charakterystyka reform Leszka Balcerowicza - Społeczne skutki reform - Kościół po przemianach w Polsce - Nauka i kultura - Wyzwania dla III Rzeczypospolitej – kryzys demograficzny, kwestia zachowania tożsamości kulturowej, zmiany zachodzące w Unii	LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń: [...] 3) rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej. LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń: 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania;	LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń: 1) wyjaśnia kontrowersje wokół problemu dekomunizacji i lustracji; 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.; [...] 4) ocenia społeczne koszty transformacji; [...]

			Europejskiej, transformacja energetyczna, dyskusja nad zmianami klimatycznymi.	2) ocenia proces transformacji ustrojowej i gospodarczej; [...] 4) charakteryzuje główne przemiany kulturowe, polityczne, społeczne i gospodarcze w Polsce w XXI w:	
5.	Polska w Europie i na świecie	1	- Sytuacja międzynarodowa Polski - Rozpad RWPG i UW - Relacje z sąsiednimi państwami - Droga Polski do Unii Europejskiej - Polacy wobec przystąpienia do UE - Polska w strukturach NATO - Działania Polskich Sił Zbrojnych w NATO - Współpraca regionalna (Grupa Wyszehradzka) - Stosunki bilateralne z sąsiadami	LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje i ocenia polską politykę zagraniczną, w tym przystąpienie Polski do NATO i do Unii Europejskiej; 4) charakteryzuje główne przemiany kulturowe, polityczne, społeczne i gospodarcze w Polsce w XXI w	LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń: [...] 4) ocenia społeczne koszty transformacji; 5) charakteryzuje stosunki Polski z państwami sąsiednimi.
6.	Lekcja powtórzeniowa, sprawdzian i omówienie sprawdzianu	3			

--

Ocena celująca (6)	Uczeń posiada rozległą wiedzę historyczną, świadczącą o uzdolnieniach humanistycznych, doskonale interpretuje źródła historyczne, z wykorzystaniem kontekstu epoki buduje złożoną i problemową narrację historyczną, jest bardzo aktywny na lekcji i wykonuje dodatkowe zadania, uczestniczy oraz osiąga sukcesy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.
Ocena bardzo dobra (5)	Uczeń opanował wiadomości i umiejętności objęte podstawą programową, wykazuje zainteresowanie przedmiotem, wykorzystuje różne źródła wiedzy, interpretuje trudne źródła historyczne, buduje dojrzałą narrację historyczną opartą na gruntownej wiedzy i łączeniu wydarzeń w logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy, jest aktywny na lekcji oraz uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.
Ocena dobra (4)	Uczeń ma niewielkie braki w zakresie wiedzy; umiejscawia w czasie i przestrzeni wydarzenia i procesy historyczne, poprawnie rozwiązuje zadania o pewnym stopniu trudności i wymagające opanowania umiejętności przewidzianych w podstawie programowej, jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.
Ocena dostateczna (3)	Uczeń wykazuje przeciętne opanowanie materiału przewidzianego programem, wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna, słabo łączy wydarzenia w ciągi przyczynowo-skutkowe, przy pomocy nauczyciela poprawnie wykonuje zadania, samodzielnie interpretuje łatwe źródła, buduje krótką narrację historyczną.
Ocena dopuszczająca (2)	Uczeń wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem, ale jest w stanie je uzupełnić, przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania związane z umiejętnościami określonymi w podstawie programowej, jest mało aktywny na lekcji.
Ocena niedostateczna (1)	Luki w wiadomościach posiadanych przez ucznia są trudne do uzupełnienia, uczeń notorycznie nie przygotowuje się do lekcji, nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela; odznacza się brakiem systematyczności i chęci do nauki oraz biernością na lekcji.

--